

REPUBLIKA SLOVENIJA

Nacionalni reformni program 2020

Scenarij COVID-19

April 2020

KAZALO

UVOD	3
1. MAKROEKONOMSKI OKVIR	4
2. KLJUČNI ODZIVI EKONOMSKE POLITIKE NA EPIDEMIJO VIRUSA COVID – 19	4
3. UKREPI ZA DOSEGANJE PRIPOROČIL SVETA EU	11
3.1. Priporočilo 1:.....	11
3.2. Priporočilo 2:.....	16
3.3. Priporočilo 3:.....	22
4. UKREPI NA PODROČJU INVESTICIJ.....	26
5. PROCES PRIPRAVE.....	28
ANEKS 1: NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJEV EU 2020.....	30
1. Zaposlovanje.....	30
2. Vlaganje v raziskave in razvoj	32
3. Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov	32
4. Povečanje rabe obnovljivih virov energije	33
5. Učinkovita raba energije	34
6. Cilj terciarnega izobraževanja.....	35
7. Zgodnje opuščanje šolanja	35
8. Znižanje revščine	37
ANEKS 2: EU SREDSTVA.....	40

UVOD

Evropo in svet je v začetku leta 2020 zajela pandemija virusa COVID-19. Hitro spreminjajoča se narava pandemije in velike neznanke, ki so prišle z novim virusom, so privedle do nepričakovanih izzivov za zdravstvene sisteme, pa tudi do dramatičnih socialno-ekonomskih vplivov v Evropi in v svetu. Sprejeti so bili izredni ukrepi brez primere - gospodarski in socialni.

V teh časi negotovosti je bilo na EU ravni sklenjeno, da se zaradi izredne situacije omogoči začasno odstopanje od pravil Pakta za stabilnost in rast. Sklenjeno je bilo tudi, da je potrebno ohraniti komunikacijo in koordinacijo ukrepanja na ekonomski in fiskalni ravni. Zato je vsaka država pripravila svoj letni Nacionalni reformni program vzporedno pa tudi Program stabilnosti, po prilagojeni strukturi, osredotočen na leto 2020 ter predvsem na poročanje o ukrepih, ki so bili sprejeti za spopadanje z epidemijo in njenimi posledicami do konca aprila 2020.

Po prvem tednu marca 2020 so se zaradi nagle širitve virusa COVID-19 in ostrih zaježitvenih ukrepov zdravstvene in gospodarske razmere v številnih evropskih državah, vključno s Slovenijo, močno spremenile. Gospodarstva se na kratki rok soočajo s kolapsom gospodarske aktivnosti, večina evropskih držav in tudi širše pa je uvedla obsežne ukrepe za zaščito zdravja in ljudi. Hkrati se je delovanje javne uprave in velik del gospodarske dejavnosti preusmerilo na delovanje prek digitalnih orodij.

Vlada RS je 12. marca 2020 sprejela odlok o razglasitvi epidemije v Sloveniji in v času po tem sprejela vrsto ukrepov za zaježitev širitve virusa COVID-19 ter za omilitev posledic epidemije. Omejevalni ukrepi za preprečitev širjenja virusa so relativno uspešno zaježili širjenje bolezni, a so na drugi strani močno okrnili gospodarsko aktivnost. Zato so bili sprejeti obsežni ukrepi za pomoč podjetjem in posameznikom, da bi se zagotovilo, da bosta tako gospodarstvo kot družba iz krize izšla v relativno dobri kondiciji.

Prvi sveženj pomoči je bil usmerjen predvsem v ohranjanje delovnih mest in delovanja podjetij, izboljšanje socialnega položaja ljudi, še posebej najbolj ogroženih zaradi bolezni COVID-19, izredno pomoč samozaposlenim ter izboljšanje likvidnosti podjetij. Z ukrepi se je sledilo načelu, da se naslovi najbolj ogrožene skupine zaradi epidemije COVID-19. Z drugim svežnjem oziroma drugim interventnim zakonom, ki določa finančni instrument poročstva Republike Slovenije za najem bančnih kreditov, se zagotavlja potrebna likvidnost slovenskemu gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 in s tem preprečuje hujša gospodarska škoda, ki bi lahko nastala. Za zagotavljanje nujne likvidnosti slovenskemu gospodarstvu se hkrati zagotavlja zadostna srednjeročna likvidnosti v bančnem sistemu in optimizacija izrabe sicer že v veliki meri uporabljenega fiskalnega prostora proračuna Republike Slovenije.

Osrednji del Nacionalnega reformnega programa 2020 predstavlja poglavje o sprejetih ukrepih od razglasitve epidemije. Dokument vsebuje tudi oris makroekonomskega okvira, ki zaradi negotovosti, povezanih s trajanjem epidemije in obsegom njenih posledic, vsebuje zgolj enega izmed možnih scenarijev, ki pa je podvržen številnim tveganjem. Dokument vsebuje tudi poglavje o ukrepih za naslavljanje lanskimi specifičnimi priporočili Sloveniji v okviru EU semestra, ki se osredotoča na poročanje o sprejetju in izvajanju ukrepov za nazaj, ter poglavje o načrtih na področju investicij. Načrti in ukrepi za naprej se bodo še dopolnjevali in spreminjali glede na razplet razmer povezanih z pandemijo. V zadnjem poglavju je opisan proces priprave dokumenta, ki je bil ravno tako prilagojen trenutnim razmeram.

Vlada poleg že sprejetih ukrepov in zakonskih sprememb načrtuje še en sveženj, ki bo predstavljal načrt izhoda iz krize z namenom čim hitrejšega ponovnega zagona gospodarstva.

1. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Pandemija COVID-19 v kombinaciji s strogimi zdravstvenimi in zaščitnimi ukrepi pomeni velik negativni šok za gospodarsko aktivnost v evropskih državah in na globalni ravni. Prevladujejo ocene, da je svetovno gospodarstvo že vstopilo v recesijo, ki bo najmanj tako resna kot leta 2009, okrevanje pa bo ključno odvisno od nadaljnjega širjenja in trajanja pandemije ter od intervencij ekonomskih politik.

Scenarij COVID-19 (UMAR, april 2020, interno gradivo) predvideva, da bi BDP v Sloveniji v letu 2020 upadel za okrog 8 %, pri čemer: (i) predpostavlja da bodo marca uvedeni zaščitni in zdravstveni ukrepi, ki so vplivali na zaustavitev poslovanja nenujnih storitvenih dejavnosti ter otežili aktivnost industrije, v veljavi do konca maja, (ii) predpostavlja postopno stabilizacijo razmer in postopno okrevanje gospodarstva, ki bi se začelo v juniju, (iii) upošteva ukrepe ekonomskih politik za omilitev posledic epidemije.

K upadu BDP v letu 2020 bo zaradi močno skrčene dejavnosti v času trajanja zaščitnih ukrepov prispeval upad dodane vrednosti v številnih dejavnostih. Dodana vrednost bo letos predvidoma najbolj upadla v prometu, storitvah hotelskih nastanitev ter gostinskih in osebnih storitvah, padec pa bo predvidoma globok tudi v predelovalnih dejavnostih. Zmanjšale se bodo vse komponente BDP razen državne potrošnje, ki se bo pod vplivom kriznih razmer prehodno okrepila. Uvoz in izvoz bosta močno prizadeta predvsem zaradi padca svetovne trgovine in mednarodnih omejitev. Upad menjave bo najmočnejši v segmentu storitev, velik pa bo tudi pri blagu. Naložbe bodo močno reagirale na padec proizvodnje v prvi polovici letošnjega leta, dušila jih bo tudi velika negotovost; najbolj izrazito bodo upadle investicije v opremo in stroje. V predpostavljenem scenariju bo zasebna potrošnja nižja kot lani predvsem zaradi samoizolacije, vladnih ukrepov za omejitev socialnih stikov ter povečane negotovosti. Na zmanjšanje zasebne potrošnje bo vplivalo tudi znižanje razpoložljivega dohodka, katerega padec pa bodo precej ublažili vladni ukrepi za omilitev posledic COVID-19. Inflacija bo v povprečju letošnjega leta nižja kot lani, kar bo v veliki meri odraz nižjih cen energentov. V drugih skupinah lahko letos večinoma pričakujemo bolj umirjeno rast cen.

Kljub interventnim ukrepom bodo zaostrene razmere letos vplivale tudi na trg dela (znižanje zaposlenosti in povečanje števila brezposelnih), ki pa bi v primeru stabilizacije razmer prihodnje leto (le) deloma lahko okreval.

V primeru, da bodo strogi ukrepi za omejitev širjenja COVID-19, ki močno hromijo gospodarsko aktivnost, podaljšani ali zaostreni, bodo negativni vplivi večji in daljnosežnejši. Padec BDP v tem primeru lahko letos doseže tudi okoli 15 % (in več).

2. KLJUČNI ODZIVI EKONOMSKE POLITIKE NA EPIDEMIJO VIRUSA COVID – 19

Dne 12. marca 2020 je vlada sprejela odlok o razglasitvi epidemije COVID-19 na območju Republike Slovenije. V dneh, ki so sledili je vlada sprejela vrsto ključnih ukrepov s ciljev zaježitve širjenja virusa in ohranjanja zdravja prebivalstva.

- Odlok o začasni prepovedi in omejitvah javnega prevoza potnikov.
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom.
- Odlok o prepovedi opravljanja zračnih prevozov in Odlok o začasni prepovedi izvajanja tehničnih pregledov in drugih postopkov v zvezi z registracijo motornih vozil.

- določitev najvišjih cen varovalne, zaščitne in druge zdravstvene opreme.
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih.
- Odlok o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah.
- Odlok o začasnem neplačevanju prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije za male poslovne odjemalce in gospodinjstve odjemalce električne energije.

Vsi navedeni ukrepi v največji možni meri predstavljajo omejitve javnega življenja in javnega zbiranja ljudi na območju Slovenije, s čimer nastajajo tudi posledice na področju gospodarstva, kmetijstva, izpolnjevanja davčnih obveznosti, šibkejših družbenih skupin oziroma na vseh ravneh družbe. V drugi polovici aprila je vlada začela s postopno odpravo omejitev, a zgolj v omejenem obsegu.

2.1 Posamični ukrepi

Z namenom preprečevanja oziroma za blaženje negativnih posledic epidemije virusa COVID-19 za državljane ter gospodarstvo so bili sprejeti interventni zakoni, namenjeni sprva predvsem podjetjem, za blaženje negativnih posledic, ki jih je imela razglasitev omejitev gibanja in izvajanja dejavnosti na njih.

Zakon o interventnem ukrepu odloga plačil obveznosti kreditorejmalcev predvideva možnost odloga plačila obveznosti iz kreditne pogodbe tistih kreditorejmalcev, ki se bodo soočili z oteženim poslovanjem zaradi epidemije COVID-19. Z uveljavitvijo zakona lahko na podlagi vloge kreditorejmalca banke in hranilnice za obdobje 12 mesecev odložijo plačilo posojil širokemu krogu upravičencev: gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom, kmetom, društvom, zadrugam, pa tudi samozaposlenim in fizičnim osebam, če so državljani Slovenije. Subjektom, ki jim je bilo z odlokom onemogočeno poslovanje, morajo banke odlog plačila obvezno odobriti. Način odloga je stvar dogovora med banko in posojilojemalcem.

Z Zakonom o interventnih ukrepih na javnofinančnem področju se administrativno razbremenjuje podjetnike in gospodarske družbe, saj se podaljšujejo roki za izpolnitev obveznosti davčnih zavezancev. Da bodo zavezanci lažje izpolnjevali svoje obveznosti, se zamikajo roki za predložitev obračuna akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti in davčnega obračuna davka od dohodkov pravnih oseb ter za oddajo letnih poročil Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (vse za leto 2019) na 31. maj 2020. Zakon omogoča tudi odstop od določb o odlogu oziroma obročnem plačevanju davčnih obveznosti, in se dovoljuje tudi za akontacijo davka in davčni odtegljaj in predvsem lažje uveljavljanje odloga oziroma obročnega plačevanja davčnih obveznosti.

S tem zakonom se ureja tudi področje državnega proračuna. Za to, da se bodo lažje zagotovila dodatna sredstva za nujne ukrepe, povezane z epidemijo, je vlada zadržala izvrševanje posameznih proračunskih izdatkov, ki ne predstavljajo zakonsko določenih nalog, za čas do sprejema rebalansa letošnjega proračuna. Na novo se določa tudi rok, v katerem mora vlada Državnemu zboru predložiti rebalans državnega proračuna. Vlada mora to storiti v 90 dneh po prenehanju izrednih razmer, ki jih je povzročila epidemija, vendar ne kasneje kot 1. septembra 2020. Za nemoteno izvajanje ukrepov, vezanih na epidemijo, se vladi za obdobje trajanja epidemije daje večja pooblastila za prerazporejanje v okviru sprejetega proračuna države.

Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 določa, da tako roki za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih kot vsi drugi roki v sodnih zadevah (vključno z zastaralnimi roki v kazenskih zadevah) ne tečejo, pri čemer to ne velja za sodne zadeve, ki se obravnavajo kot nujne. Ključna rešitev tega zakona je zavarovanje položaja državljanov oziroma strank v sodnih postopkih, in sicer v povezavi z

zagotovitevijo učinkovitega uveljavljanja in varstva njihovih pravic, saj zakon izrecno določa, da roki v sodnih zadevah, ki se ne obravnavajo kot nujni, ne tečejo. To velja tako za materialne kot procesne roke v teh sodnih zadevah, kot tudi za roke, ki jih zakoni določajo za uveljavljanje pravic.

Z zakonom se roki za uveljavljanje pravic v upravnih zadevah podaljšujejo, določa se tudi, da roki v upravnih in prekrškovnih zadevah ne tečejo, razen če gre za nujne zadeve. Zakon prinaša začasne spremembe glede pozivanja obsojencev na prestajanje kazni zapora, premestitve obsojencev, prekinitve prestajanja kazni in predčasnega odpusta. Zakon določa tudi ukrepe glede notarskih pisarn oziroma njihovega (omejenega) poslovanja. Ti prinašajo možnosti za omejitev izvajanja uradnih ur za sprejemanje strank ter za popolno zaprtje notarske pisarne. Vlada je 21. 4. sprejela predlog sprememb in dopolnitev zakona, s katerimi se bo omogočilo postopno sproščanje sodnih in upravnih zadev ob varovanju zdravja in življenja vseh udeležencev v postopkih.

Skladno s sprejetimi ukrepi je bilo 40% zaposlenih v državi upravi omogočeno delo na daljavo, vzpostavljena je bila posebna spletna stran na portalu GOV.SI za obveščanje javnosti o ključnih informacijah in navodilih glede COVID-19, uvedene so bile nove poenostavljene elektronske vloge na portalu eUprava.

Zakon o interventnih ukrepih na trgu kmetijskih pridelkov, živil, živali in gozdno lesnih sortimentov ureja možnost omejitve prometa kmetijskih pridelkov, živil in živali za namen hrane ljudi, z namenom zagotavljanja zadostne oskrbe s hrano na območju ozemlja Slovenije. Zakon uvaja tudi možnost reguliranja cen posameznega kmetijskega pridelka, živila ali živali za hrano ljudi.

Sprejeti je bil tudi Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov. Zakon je uvedel možnost delnega povračila nadomestila plače v primeru začasnega čakanja na delo (v tem delu je bil zakon kasneje spremenjen), povračilo celotnega nadomestila plače v primeru individualno odrejene karantene in odlog plačila prispevkov za samozaposlene za tri mesece, ki jih morajo nato upravičenci plačati v enkratnem znesku ali obročno do 31. marca 2022 (naknadno je bila ta možnost dodana tudi za kmete).

2.2. Prvi sveženj ukrepov

Paket ukrepov, z namenom preprečevanja oziroma za blaženje negativnih posledic epidemije virusa COVID-19 za državljane ter gospodarstvo, je bil sprejet z velikim »megazakonom«, ki posega na področja dela in plačevanja prispevkov za socialno varnost, zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, socialnega varstva, davkov, javnih financ, kulture, znanosti in raziskovanja, preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, zavarovalništva in trga finančnih instrumentov, javnega naročanja, pogodbenih kazni, izvršbe in osebnega stečaja ter izvajanja javnih storitev. Zakon se bil sprejet v državnem zboru 2. aprila 2020 in velja do 31. maja 2020, z možnostjo podaljšanja. Vlada je 21. aprila 2020 sprejela še Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitvi njenih posledic za državljane in gospodarstvo, ki dodatno opredeljuje nekatere rešitve, s katerimi se popravljajo nejasnosti osnovnega zakona.

Specifični cilji ukrepov so ohranjanje delovnih mest in delovanja podjetij, izboljšanje socialnega položaja ljudi, še posebej najbolj ogroženih zaradi epidemije COVID-19, izredna pomoč samozaposlenim, izboljšanje likvidnosti podjetij, podpora znanstveno raziskovalnim aktivnostim v izrednih razmerah za boj z epidemijo COVID-19, znižanje sejin in funkcionarskih plač na državni ravni, oprostitev plačila storitev distribucije RTV signala in pomoč kmetijstvu.

Na področju socialnega varstva, pravic iz javnih sredstev in uveljavljanja pravic iz naslova starševskega varstva se uvaja:

- **Upokojenci** imajo pravico do izplačila enkratnega solidarnostnega dodatka, z namenom, da se zagotovi višja socialna varnost najšibkejših upokojencev, katerih pokojnine so nižje od 700 evrov. Dodatek se bo izplačal v treh različnih višinah: **300 evrov** za pokojnine do višine 500 evrov, **230 evrov** za pokojnine od višine 501 evrov do višine 600 evrov in **130 evrov** za pokojnine od višine 601 evrov do višine 700 evrov. Do enkratna solidarnostne pomoči so upravičeni tudi prejemniki poklicnih pokojnin, ki prejemajo nižjo poklicno pokojnino od 700 evrov. Prejemek se ne bo všteval v dohodek za ugotavljanje upravičenosti do pravic iz javnih sredstev po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, saj je osnovni namen dodatka izboljšanje socialnega položaja upravičencev. Prav tako od prejetega solidarnostnega dodatka ne bo potrebno plačati dohodnine in prispevka za zdravstveno zavarovanje, dodatek pa tudi ne bo predmet davčne izvršbe.
- Do enkratnega dodatka v višini **150 evrov** so upravičeni tudi prejemniki denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, starejši člani kmetij z nizkim dohodkom ter določene druge ranljive skupine oseb pod določenimi pogoji npr. družinski pomočniki, upravičenci do starševskega dodatka, upravičenci do dodatka za nego, do materinskega oziroma starševskega nadomestila, do delnega plačila za izgubljen dohodek, pa zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, upravičenci do nadomestila po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov, določeni upravičenci, po zakonih, ki urejajo vojne veterane in vojne invalide.
- Pomoč je namenjena tudi vsem rednim in izrednim študentom s prebivališčem v Republiki Sloveniji, in sicer v višini enkratnega solidarnostnega dodatka v višini **150 evrov**.
- **Velikim družinam** s tremi otroki predlog zakona namenja dodatek v višini **100 evrov**, družinam s štirimi ali več otroki pa **200 evrov** višji dodatek, poleg dodatka, ki ga že prejemajo.
- Do enkratnega solidarnostnega dodatka v višini **30 eur** za otroka je upravičen tudi eden od staršev ali druga oseba za vsakega otroka, za katerega je upravičen do otroškega dodatka v prvem do šestem dohodkovnem razredu.
- Socialne pravice, ki so že dodeljene, se brez preverjanja podaljšajo za eno leto.

Na področju zdravstvenega zavarovanja:

- Zavod za zdravstveno zavarovanje povrne delodajalcu izplačano nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela za delavca, ki je odsoten iz dela zaradi bolezni ali poškodbe od prvega dne odsotnosti, če ima pravico do nadomestila na dan uveljavitve zakona ali jo pridobi po tem datumu do 31. maja.

Na davčnem področju:

- oprostitve plačila obrokov predhodne akontacije dohodnine oziroma akontacije dohodnine in akontacije davka od dohodkov pravnih oseb in
- zmanjšanja davčne osnove zavezancem za dohodnino od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ki se jim dohodek ugotavlja na podlagi pavšalne davčne osnove (katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na čebelji panj).

Na področju zaposlovanja:

- povračilo nadomestila **plače delavcem na začasnem čakanju na delo in oprostitvev plačila prispevkov**. Z namenom ohranitve delovnih mest se za zaposlene zagotavlja povračilo izplačanih nadomestil plače pri delodajalcih, ki jim začasno ne morejo zagotavljati dela zaradi posledic epidemije COVID-19. Do pomoči so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v 2020 upadli za več kot 10 % glede na prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Pomoč ni namenjena podjetjem, ki so v finančni oziroma zavarovalniški dejavnosti in imajo več kot 10 zaposlenih oziroma so financirana iz javnih virov. V primeru, da pogoj pomoči ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bo

dosežen, bo moral upravičenec naknadno vrniti celotno pomoč. Do povračila nadomestila plače delavcem, ki so na začasnem čakanju na delo, so upravičene tudi humanitarne in invalidske organizacije, ne glede na realizirane prihodke.

- Delavci, ki zaradi višje sile, v tem primeru zaprtja šol in vrtcev morajo ostati doma, so upravičeni do 80 % nadomestila plač, pri čemer višina nadomestila plače ne more biti nižja od minimalne plače, država bo povrnila delodajalcu nadomestilo plače do povprečne plače v letu 2019.
- **Oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene, ki delajo.** Za zaposlene so delodajalci oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v mesecu aprilu in maju 2020. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v tem času v celoti plačuje Republika Slovenija.
- Oprostitev plačila prispevkov za poklicno zavarovanje. Delodajalci so oproščeni plačila prispevkov za poklicno zavarovanje za tiste zavarovance, ki so vključeni v poklicno zavarovanje, ne glede na to, ali v času uporabe ukrepov še naprej opravljajo delo in prejemajo plačo za delo, ali prejemajo nadomestilo zaradi upravičene odsotnosti z dela.
- Delodajalci vsakemu zaposlenemu, ki dela in čigar zadnja izplačana mesečna plača ni presegla trikratnika minimalne plače, izplačajo mesečni krizni dodatek v višini 200 evrov, ki je oproščen plačila vseh davkov in prispevkov. Sredstva za financiranje novega dodatka bo zagotovil delodajalec iz sredstev oprostitve plačila prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Do mesečnega kriznega dodatka so upravičeni tudi zaposleni v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih, financiranje dodatka pa se bo zagotovilo iz državnega proračuna.

Na področju javnih financ so spremenjeni (skrajšani) plačilni roki za plačila zasebnim subjektom.

Samozaposleni, kmetje, družbeniki in verski uslužbenci, ki se bodo v posebni elektronski aplikaciji izrekli za prizadete zaradi krize, bodo za mesec marec prejeli **350 evrov**, če bodo dokazali upad dohodka v primerjavi z mesecem februarjem 2020 za vsaj 25 %, za april in maj 2020 bodo prejeli po **700 evrov**, če bodo dokazali upad dohodka v primerjavi z mesecem februarjem 2020 za vsaj 50 %. Hkrati bo država krila tudi vse pripadajoče prispevke za socialno varnost. Do izplačila mesečnega temeljnega dohodka ni upravičena oseba, ki ne plačuje obveznih dajatev in ne izpolnjuje drugih denarnih nedavčnih obveznosti, če ima na dan uveljavitve tega zakona neplačane zapadle davčne obveznosti. Upravičenci do mesečnega temeljnega dohodka in oprostitve plačila prispevkov so tudi tisti samozaposleni, kmetje, družbeniki in verski uslužbenci, ki v pokojninsko in invalidsko zavarovanje niso vključeni za polni zavarovalni čas. V tem primeru bodo upravičeni do sorazmernega dela mesečnega temeljnega dohodka glede na delež vključitve v vrsto zavarovanja. Samozaposleni bodo morali pomoč v celoti vrniti, če se bo naknadno izkazalo, da jim prihodki v letu 2020 v primerjavi z 2019 niso upadli za vsaj 10 %.

Do začasnega denarnega nadomestila bodo upravičene **osebe, ki so imele do 13. marca sklenjene pogodbe o zaposlitvi in jim je prenehalo delovno razmerje**, ne izpolnjujejo pa pogoja za pridobitev nadomestila za brezposelnost. Uvaja se nov institut nadomestila plače zaradi izgube zaposlitve v času razglasitve epidemije. Do nadomestila v višini 513,64 evrov bruto mesečno bo upravičena vsaka oseba, ki ji je od 13. 3. 2020 prenehala pogodba o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali s potekom časa, za katerega je bila sklenjena.

Na področju plač v javnem sektorju:

- Od dneva uveljavitve zakona do konca maja zakon predvideva za 30 % znižanje osnovne plače funkcionarjem, in sicer predsedniku republike, predsedniku vlade, generalnemu sekretarju vlade, ministrom, državnim sekretarjem, svetovalcem predsednika republike, generalnemu sekretarju urada predsednika republike, šefu kabineta predsednika republike in poslancem ter funkcionarjem v drugih državnih organih. Zakon ne znižuje plač funkcionarjem sodstva, funkcionarjem Ustavnega sodišča in lokalnih skupnosti.

- Uvaja se tudi dodatek za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije COVID-19. Zaposleni, ki so zaradi opravljanja svojega dela v času epidemije nadpovprečno izpostavljeni tveganju za svoje zdravje oziroma so prekomerno obremenjeni zaradi obvladovanja epidemije, so upravičeni do dodatka za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije COVID-19, ki znaša največ 100 odstotkov urne postavke osnovne plače zaposlenega. Do dodatka za nevarnost in posebne obremenitve v času trajanja epidemije so upravičeni tudi zasebni izvajalci socialnega in zdravstvenega varstva, ki dejavnost opravljajo v okviru mreže javne službe

Na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane se uvajajo:

- finančne pomoči nosilec in članom kmetije, za namene, da v primeru, če zbolijo zaradi virusa COVID-19 in nimajo na razpolago začasnega upravljavca kmetijskega gospodarstva, lahko za čas bolezni najamejo pomoč,
- nadomestila za plačila priveza v ribiških pristaniščih v višini 40 % celotnega zneska za imetnike dovoljenj za gospodarski ribolov.
- finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka za nosilce kmetijskega gospodarstva in nosilce dopolnilne dejavnosti na kmetiji, fizične osebe, ki so lastniki gozda, in imetnike dovoljenj za gospodarski ribolov, ki imajo zaradi posledic epidemije izpad dohodka, ki je zlasti posledica nezmožnosti prodaje zaloga, zmanjšanja obsega pridelave, predelave oziroma prodaje, so upravičeni do finančnega nadomestila zaradi izpada dohodka, če je sektor utrpel najmanj 20 % izpad dohodka. Finančno nadomestilo iz tega člena se dodeli v obliki pavšalne pomoči, sektorje upravičene do pomoči, podrobnejše postopke in način uveljavljanja pa predpiše vlada. Do pomoči so upravičeni le tisti vlagatelji, ki ne uveljavljajo mesečnega temeljnega dohodka.

Na področju upravljanja z vodami se uvaja:

- znižanja vodnega povračila in plačila za vodno pravico za imetnike vodne pravice za posebno rabo vode za potrebe kopališč, če se rabi mineralna, termalna ali termomineralna voda, in dejavnost bazenskih kopališč in
- znižanje vodnega povračila za gojenje vodnih organizmov.

Na področju kulture se uvaja tudi začasna ohranitev pravice samozaposlenih v kulturi do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna, ki jim pravica poteče do 30. 6. 2020.

Na področju znanosti in raziskovanja se uvaja:

- podaljšanje potekajočih raziskovalno-razvojnih in infrastrukturnih programov za eno leto;
- podaljšanje mednarodnih raziskovalnih projektov;
- podaljšanje projektov evropske kohezijske politike za tri mesece;
- prednostna namenitev sredstev iz integralnega proračuna Republike Slovenije, Evropskega socialnega sklada (ESS) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za spodbujanje naložb v raziskave, razvoj za proizvodnjo cepiv, zdravil in zaščitne opreme za boljše obvladovanje posledic virusa COVID-19.

Na področju zavarovalništva in trga finančnih instrumentov se spreminjajo roki za predložitev letnih poročil in revizorjevih poročil.

Na področju javnega naročanja se dvigujejo mejne vrednosti za uporabo zakona. Naročnikom bo s tem omogočeno, da lahko javna naročila oddajo hitreje, obenem pa jih hitreje plasirajo v gospodarstvo. Sprememba vpliva tudi na večjo oddajo naročil lokalnemu gospodarstvu.

Uvajajo se spremembe na področju pogodbenih kazni. V pogodbah, ki so jih v času epidemije zasebnopravni subjekti sklenili z javnim sektorjem, se določbe pogodbenih kazni zaradi zamude ne uporabljajo.

Na področju izvršbe in osebnega stečaja se uvaja izvzetje prejemkov iz izvršbe in stečajne mase. Gre za ukrepe za izboljšanje socialnega položaja ljudi, še posebej tistih z nizkimi pokojninami, ki so glede na ogroženo starostno skupino najbolj izpostavljeni nevarnosti epidemije. Vsi prejemki, izplačani na podlagi tega zakona, so izvzeti iz izvršbe.

Na področju postopkov zaradi insolventnosti spremembe posegajo na področje finančnega poslovanja podjetij, postopkov zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, tako da razbremenjmeta poslovodstvo dolžnika. Tako se družbam omogoči primeren – daljši čas, da sprejmejo te ukrepe, hkrati pa se pričakuje, da bo obseg poslovanja teh družb v kratkem ponovno narasel in bo njihova insolventnost posledično odpravljena.

Na področju izvajanja javnih storitev je bilo sprejeto, da se javne storitve, ki se v času epidemije ne izvajajo, ne zaračunajo (vrtci). Plačilo nadomestila plač zaposlenih, ki izvajajo javne storitve, bo financirano iz državnega proračuna.

Na področju varstva okolja se določa interventni in začasni ukrep države zaradi kopičenja odpadne embalaže pri izvajalcih obvezne občinske gospodarske javne službe zbiranja oziroma obdelave določenih vrst komunalnih odpadkov. Začasni ukrep velja do systemske ureditve, ki bo pričela veljati predvidoma z letom 2021. Na področju prevzemanja komunalne odpadne embalaže je namreč prišlo v času epidemije do večjega kopičenja, zaradi česar je treba nujno zagotoviti čimprejšnji prevzem komunalne odpadne embalaže s skladiščnih mest izvajalcev javne službe.

Na področju gradbene zakonodaje se uvajajo rešitve, da bi se omogočil pospešen zagon pomembnih investicij v Republiki Sloveniji v najkrajšem možnem času po koncu epidemije COVID-19 na način, da se pospeši izdajanje dovoljenj za gradnjo, poenostavi in skrajša predpisane upravne postopke v gradbenem zakonu in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave. Pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na slovensko gospodarstvo lahko namreč prinese pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov in posledično opremljanje le teh. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.

Znižanje stroškov elektrike za gospodinjstva in male poslovne odjemalce

Odlok o začasnem neplačevanju prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije za male poslovne odjemalce in gospodinjstve odjemalce električne energije. Ukrep je sprejet za obdobje 1. 3.– 31. 5. 2020 in pomeni razbremenitev povprečnega gospodinjstva za stroške električno energijo za okrog 20 odstotkov.

2.3. Drugi sveženj ukrepov

Sprejet je tudi nov zakon, ki ureja poroštvo Republike Slovenije, dano bankam in hranilnicam, za kredite odobrene po 12. marcu in do konca leta 2020, za namen financiranje obratnega kapitala, financiranje poplačila obveznosti ter novih ali dokončanja že začelih naložb (investicij) v osnovna sredstva. Posojilo bo omejeno na 10 % letnih prihodkov in letnih stroškov.

Višina posameznega poroštva bo znašala 70 % glavnice kredita, danega veliki družbi, ter 80% glavnice kredita, danega mikro, majhnemu ali srednjemu podjetju. Zahteva za izpolnitev poroštvene obveznosti Republike Slovenije bo upravičena le v primeru, da banka in Republika Slovenija utrpita sorazmerne izgube iz naslova poroštva pod enakimi pogoji.

Obveznice, ki bodo po predlogu zakona, poleg plačila poroštvene obveznosti v denarju, namenjene za odkup kredita oziroma izplačilo poroštva Republike Slovenije, se bodo izdale ob upoštevanju pogojev Evropske centralne banke za financiranje finančnih institucij. V ta namen bo vlada po predhodnem mnenju Banke Slovenije izdala uredbo, s katero bo predpisala merila, pogoje in kriterije, skladno s katerimi se bodo omenjene obveznice štete kot sprejemljiv instrument, s katerim lahko banka zavaruje svojo obveznost do Evropske centralne banke.

Predlagana poroštvena shema bo naslovila problem likvidnosti v gospodarstvu, ki se je pojavil zaradi gospodarske krize ob izbruhu virusa COVID-19, ob predpostavki trenutne visoke likvidnosti in kapitalne ustreznosti v bančnem sistemu. Poroštvena shema tako v prvi vrsti naslavlja kreditno tveganje, kateremu bi bil izpostavljen bančni sistem iz naslova likvidnostnih posojil gospodarstvu, bankam pa daje možnost za dodatno likvidnost, ki je na razpolago v Evrosistemu.

3. UKREPI ZA DOSEGANJE PRIPOROČIL SVETA EU

3.1. Priporočilo 1:

V letu 2020 doseže srednjeročni proračunski cilj.

Proračunski in fiskalni načrti za leto 2020 so podrobno napisani v Programu stabilnosti 2020.

Sprejme in izvede reforme zdravstva in dolgotrajne oskrbe, ki zagotavljajo kakovost, dostopnost in dolgoročno javnofinančno vzdržnost.

Zdravstveni sistem

Zaradi razvoja, tehnoloških inovacij in ostarele družbe bodo posledično zelo verjetno naraščali tudi izdatki za zdravje. Da bo naraščanje vzdržno, bo Republika Slovenija v sodelovanju z deležniki izvajala ukrepe predvsem v okviru naslednjih vzvodov:

- dvig zbranih sredstev s strani države;
- povečanje učinkovitosti zdravstvenega sistema.

Ukrepi za pripravo zdravstvenega sistema za zadovoljevanje potreb hitro starajočega se prebivalstva in izboljšanje njegove učinkovitosti vključujejo tudi aktivnosti za oblikovanje močnega sistema primarnega zdravstvenega varstva ter intervencijske ukrepe za zagotavljanje finančne stabilnosti javnih zdravstvenih zavodov. Epidemija COVID-19 je pokazala na prednosti slovenskega zdravstvenega sistema, hkrati pa tudi na njegove šibkosti in slabosti, kar je dobra priložnost, da se osredotočimo predvsem na ukrepe, ki bodo identificirane slabosti odpravili.

Dolgotrajna oskrba

Staranje prebivalstva je za Slovenijo eden ključnih dolgoročnih izzivov, v okviru katerega sodi tudi celovito urejanje področja dolgotrajne oskrbe. Nova sistemska ureditev tega področja je bila v začetku leta 2020 pripravljena v zakonskem predlogu, ki pa zaradi odstopa vlade ni bil posredovan v javno razpravo in nadaljnje postopke sprejemanja.

Pričakujemo, da bo epidemija COVID-19, v kateri je največ okužb in smrti v domovih za starejše, pospešila iskanje rešitev glede odprtih vprašanj pri sprejemanju nove zakonodaje. Kriza je še dodatno izpostavila potrebo po integraciji zdravstva in socialnega varstva v dolgotrajni oskrbi, hitrejšem razvoju storitev oskrbe na domu in opuščanju sedanje prevladujoče oblike oskrbe v instituciji ter nujno proaktivno reševanje problematike pomanjkanja kadra v vseh oblikah oskrbe.

V letu 2019 se je nadaljevala izvedba pilotnih projektov, ki se nadaljuje tudi še v letu 2020. V okviru teh projektov se v treh pilotnih okoljih (urbano, ruralno, semi-ruralno) v vzhodni kohezijski regiji Slovenije testirajo novi mehanizmi, orodja za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe in nove storitve, do katerih državljani v domačem okolju danes nimajo dostopa. Omogočen brezplačni dostop do teh storitev med drugim tudi zmanjšuje pritisk na institucionalno varstvo. Pilotni projekti so na splošno namenjeni raziskovanju potencialnih problemov in morebitnih mankov v načrtovanih rešitvah ter mehanizmih in predstavljajo pomoč pri kalibriranju orodij, oblikovanju oziroma uravnavanju protokolov sodelovanja med različnimi deležniki, iskanju možnosti optimalnih rešitev ter nenazadnje tudi zbiranju podatkov, ki se jih na nacionalnem nivoju ne zbira in kot taki ne morejo dati slabih rezultatov. Izvajanje pilotnih projektov se je prilagodilo trenutnim razmeram. Zaposleni na projektu lahko izvajajo naloge, povezane s COVID-19. Prav tako so za namen zaježitve in obvladovanja epidemije COVID-19 določena dodatna finančna sredstva, s katerimi se lahko financirajo določene storitve in oprema. Projekt model je podaljšan do 30. junija 2023.

Vzporedno s potekom pilotnih projektov poteka njihovo analiziranje in evalvacija z namenom podpore sistemskemu prehodu k novim rešitvam.

Zagotovi dolgoročno vzdržnost in ustreznost pokojninskega sistema, vključno s prilagoditvijo zakonsko določene upokojitvene starosti in omejevanjem predčasnega upokojevanja.

Pozitivni učinki zadnje pokojninske reforme se nadaljujejo. Stopnja rasti povprečnega števila starostnih upokojencev je bila v letu 2019 sicer nekaj višja kot v zadnjih štirih letih, še vedno pa nižja od stopenj rasti od leta 1997 dalje (med 1,7 % in 4,8 %). Letna stopnja rasti starostnih upokojencev, brez delnih upokojencev, je leta 2019 znašala 1,4 %.

Dopolnjena pokojninska doba za nove pokojninske upravičence v letu 2019 znaša 39 let in 2 mesca za ženske (2018: 38 let in 9 mesecev) ter 37 let in 6 mesecev za moške (2018: 37 let in 1 mesec). Z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe je uveljavilo pokojnino 87,2 % žensk (2018: 84,1 %) in 72,6 % moških (2018: 70,4 %).

V letu 2019 je bila povprečna starost ob upokojitvi pri ženskah 60 let in 6 mesecev, pri moških pa 62 let in 4 mesece. Na dejansko upokojitveno starost med drugim vpliva tudi sistem bonusov in malusov. V 2019 je bilo do povečanja starostne pokojnine upravičenih 1.481 žensk in 2.396 moških (2018: 1.523 ženski in 2.302 moška). Starostno pokojnino s trajnim znižanjem ter predčasno pokojnino pa je leta 2019 uveljavilo 160 žensk in 120 moških (2018: 147 žensk in 112 moških). Ob ustreznih ukrepih na trgu

dela, ki bodo oblikovani v okviru socialnega dialoga (izboljševanje kompetenc, zagotavljanje ustreznega delovnega okolja ipd.), se tudi v prihodnje pričakuje trend naraščanja dejanske upokojitvene starosti.

Razmerje med številom zavarovancev in uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja se izboljšuje. V letu 2019 se je tako iz 1,52 v letu 2018 povišalo na 1,55. Na povišanje razmerja med drugim pozitivno vplivata tudi večja delovna aktivnost in vključitev mlajših kategorij zavarovancev v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi študentskega dela.

Poleg izvedbe ukrepov na področju trga dela za podaljšanje delovne aktivnosti starejših je bila pripravljena tudi spremembe zakonodaje s področja pokojninskega zavarovanja, ki je stopila v veljavo s 1. januarjem 2020. Z izvedenimi spremembami, skupaj z ukrepi na drugih področjih, zasledujemo cilj podaljšanja delovne aktivnosti, ki ga želimo doseči s spodbudami za ostajanje v zavarovanju ter zagotavljanjem sočasnega prejetja dela pokojnine in opravljanja dela upokojencev. Spremembe so bile oblikovane v okviru socialnega dialoga na način, da ne bodo imele negativnih učinkov na področju zaposlovanja ali dodatnega ustvarjanja neenakosti na trgu dela.

Primernejši dohodek za varno starost ter posledično izboljšanje socialnega položaja upravičencev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bo zagotovljen z dvigom odmernih odstotkov tako za moške kot tudi za ženske in z izenačitvijo višine le-teh za oba spola na 63,5 %. Priznava se tudi dodatni odmerni odstotek v višini 1,36 % za skrb za največ tri otroke, uvedene pa so tudi spodbude za ostajanje v zavarovanju na način, da se vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa v obveznem zavarovanju po izpolnitvi pogojev za upokojitev, vendar največ do treh zaporednih let zavarovanja, vrednoti v višini 1,5 % za pol leta pokojninske dobe brez dokupa (3 % na leto). Možnost pridobitve dodatnega odmernega odstotka je razširjena tudi na posameznike, ki so se že upokojili, pa bodo kasneje ponovno vstopili v zavarovanje.

Dvig odmernega odstotka zagotavlja višjo odmero vseh starostnih, vdovskih, invalidskih in družinskih pokojnin ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Pri tem je posebna pozornost posvečena zvišanju socialne varnosti najranljivejših skupin v okviru pokojninskega sistema, med katere spadajo prejemniki najnižje starostne, invalidske in družinske pokojnine ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

Socialni partnerji so bili med pogajalskim procesom za pripravo sprememb pokojninske in invalidske zakonodaje v letu 2019 enotni, da bo v prihodnje potrebno začeti s pripravo širšega paketa zakonodajnih sprememb. Vse spremembe na področju pokojninskega sistema bodo sprejete po ustaljenem postopku v sodelovanju s socialnimi partnerji, zaradi česar je ostala aktivna tudi pogajalska skupina na nivoju Ekonomsko – socialnega sveta. Potreben bo tudi širši družbeni konsenz glede ukrepov, ki bodo na eni strani zagotavljali dolgoročno javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema, obenem pa tudi ustrezno raven dohodka v starosti.

Poveča zaposljivost nizko usposobljenih in starejših delavcev z izboljšanjem ustreznosti izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela ter z ukrepi vseživljenjskega učenja in aktivacijskimi ukrepi, vključno z izboljšanjem digitalne pismenosti.

Ukrepi na področju trga dela

Gospodarska rast se je v letu 2019 pričela umirjati, kljub temu pa se je še vedno ugodna gospodarska klima na trgu dela odražala v povečevanju obsega delovno aktivnega prebivalstva in pomanjkanju ustrezno usposobljenih delavcev. Ob koncu decembra 2019 je bilo brezposelnih 75.292 oseb. V

primerjavi z decembrom leta 2018 je bilo število registriranih brezposelnih oseb manjše za 4,1 %. V povprečju je bilo v letu 2019 mesečno brezposelnih 74.178 oseb oz. 5,5 % manj kot leta 2018. Vse manjše število novo prijavljenih brezposelnih oseb je spremenilo tudi strukturo brezposelnosti.

Podatki glede naraščanja brezposelnosti kot posledice epidemije COVID19:

Z začetkom razglasitve epidemije, se je v Sloveniji prekinilo ugodno gibanje registrirane brezposelnosti iz zadnjih let. V drugi polovici marca se je število brezposelnih začelo hitro povečevati, prvi polovici aprila je zavod za zaposlovanje zabeležil zelo intenzivno rast, potem pa se je, verjetno tudi zaradi sprejetja interventnega zakona in ostalih ukrepov, ta rast začela postopoma umirjati. 20. aprila 2020 je bilo po neuradnih (dnevni) podatkih Zavoda RS za zaposlovanje v evidenci brezposelnih 86.327 oseb, kar je 15 % več kot pred petimi tedni (15.3.2020: 75.026). Samo v 20-ih dneh meseca aprila pa se je na zavod na novo prijavilo 39 % več oseb, kot v celotnem marcu 2020.

Med prvimi delavci, ki so zaradi posledic epidemije izgubili zaposlitev in se prijavili pri Zavodu RS za zaposlovanje, je bilo opaziti predvsem gostinske delavce, delavce manjših proizvodnih obratov, tudi agencijske delavce. Prizadeti pa so bili tudi delodajalci iz drugih dejavnosti, tako da se pri zavodu prijavlja zelo širok nabor profilov delavcev, katerih podjetja so odpuščala zaradi upada povpraševanja po njihovih izdelkih in storitvah (turistični delavci, prodajalci, frizerji, komercialni zastopniki za prodajo, poslovni sekretarji in tajniki ipd.). Delodajalci v največji meri delo odpovedujejo študentom, honorarnim sodelavcem, raznim zunanjim izvajalcem. Delavcem, ki se jim je iztekla pogodba za določen čas, pa le-te ne podaljšujejo. V marcu 2020 se je tako na novo prijavilo 7.848 brezposelnih, večinoma zaradi poteka pogodb za določen čas in zaradi odpovedi iz poslovnih razlogov. Enak trend se nadaljuje tudi v mesecu aprilu.

	JANUAR 2020	FEBRUAR 2020	MAREC 2020	APRIL 2020 1.4. - 20.4.*
NOVOPRIJAVLJENI	11.288	5.172	7.848	10.893
ODJAVLJENI	6.739	7.529	7.477	2.418
- od tega vključeni v zaposlitev	4.700	5.833	6.033	1.558
REGISTRIRANO BREZPOSELNE OSEBE	79.841	77.484	77.855	86.327

Vir: ZRSZ, *dnevni, neuradni podatki ZRSZ

Konec 2019 je bila sprejeta novela Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-E) s ciljem zviševanja stopnje delovne aktivnosti tudi starejših in zagotavljanja višje socialne varnosti brezposelnih oseb prejemnikov denarnega nadomestila. Predlagane spremembe se nanašajo tudi na intenzivnejšo integracijo tujcev na slovenski trg dela. V kontekstu zviševanja stopnje delovne aktivnosti in preprečevanja pasti neaktivnosti so v prihodnosti predvidene tudi spremembe Zakona o socialno varstvenih prejemkih. Spremembe zakona so bile pripravljene v okviru socialnega dialoga ob aktivnem sodelovanju socialnih partnerjev.

V letu 2019 je bilo v različne programe APZ vključenih 8.000 brezposelnih oseb, starih 50 let ali več, kar predstavlja malo več kot 29 % vseh vključenih v programe APZ (2018: 26 %). Največ starejših je bilo vključenih v ukrep Spodbude za zaposlovanje, ki je namenjen predvsem povečanju zaposlitvenih možnosti ranljivih skupin brezposelnih, in sicer nekaj več kot 4.100 posameznikov. Izključno za starejše se izvaja program Aktivni do upokojitve, s pomočjo katerega se je v letih 2017 in 2018 zaposlilo 673 starejših brezposelnih oseb.

Za izboljšanje delovne aktivnosti starejših brezposelnih oseb sta se spremenila pogoja starosti in pridobljene zavarovalne dobe za pridobitev denarnega nadomestila za starejše brezposelne osebe, in

sicer tako, da se denarno nadomestilo odmeri v trajanju 19 mesecev za zavarovance, starejše od 53 let (prej: 50 let) ob sočasnem izpolnjevanju pogoja zavarovalne dobe več kot 25 let; v trajanju 25 mesecev pa se denarno nadomestilo odmeri za zavarovance, starejše od 58 let (prej: 55 let), ob sočasnem izpolnjevanju pogoja zavarovalne dobe več kot 28 let (prej: 25 let).

Obenem je bil uveljavljen novi odklonitveni razlog za priznanje oz. prejemanje denarnega nadomestila za brezposelnost za tiste osebe, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (če je dopolnil 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa), saj je tem osebam socialna varnost zagotovljena že na tej podlagi. V kolikor pa se te osebe ne odločijo, da se bodo starostno upokojile, pa se vseeno lahko prijavijo oz. ostanejo prijavljene v evidenci brezposelnih oseb in koristijo storitve na trgu dela.

Vključevanje nizko izobraženih na trg dela je praviloma težje kot za ostale skupine brezposelnih. Zaradi pomanjkanja veščin in znanj se to skupino povezuje še z dolgotrajno brezposelnostjo in vse to kaže na potrebnost vključevanje te skupine v nadaljnja izobraževanja, tudi v okviru ukrepov APZ. Od vseh vključenih v ukrepe APZ v letu 2019 je bilo 27 % oseb z nizko izobrazbo, kar je 4 o. t. več kot leto prej. V obeh letih pa je bila skoraj polovica nizko izobraženih vključena v APZ programe izobraževanja in usposabljanja.

Zakon določa posebno spodbudo za zaposlovanje nižje in srednje izobraženih prejemnikov denarnega nadomestila (izključeni so tisti z deficitarnim poklicem). Zavod za zaposlovanje upravičencu, ki se v času upravičenosti do denarnega nadomestila zaposli za polni delovni čas, do izteka pravice, a največ 12 mesecev po zaposlitvi (pri delodajalcu, ki ni njegov zadnji delodajalec pred nastankom brezposelnosti), izplačuje spodbudo v višini 20 % zadnjega izplačanega neto zneska denarnega nadomestila, pod pogojem ohranitve zaposlitve za polni delovni čas za celotno obdobje izplačevanja spodbude. Cilj spodbude za zaposlovanje je v čim hitrejši aktivaciji nižje in srednje izobraženih upravičencev do denarnega nadomestila, ki sicer možnosti za zaposlitev imajo, vendar se zanjo zaradi upravičenosti do denarnega nadomestila ne odločajo. Spodbuda je stopila v veljavo januarja 2018, z novelo zakona pa se je spremenila z namenom lažjega in učinkovitejšega izvajanja.

Ukrepi s področja izobraževanja

Za povečanje vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje ter izboljšanje kompetenc, ki jih odrasli potrebujejo zaradi potreb na trgu dela, zahtev delovnega mesta in razvoja tehnologije, večje zaposljivosti in mobilnosti ter osebnega razvoja in delovanja v sodobni družbi se izvajajo naslednji ukrepi:

- Izvajanje izobraževalnih programov za odrasle za pridobitev temeljnih in poklicnih kompetenc, s poudarkom na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
- Financiranje informiranja in svetovanja ter ugotavljanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja, in sicer pred vključitvijo, med in po končanem izobraževanju oziroma usposabljanju. Svetovanje se izvaja za zaposlene, ki potrebujejo dodatna usposabljanja, kvalifikacije ali prekvalifikacije, zaradi potreb na trgu dela in delovnem mestu
- Sofinanciranje stroškov izobraževanja za osebe, ki pridobijo srednješolsko izobrazbo, pri čemer imajo prednost tisti, ki nimajo pridobljene štiriletne srednješolske izobrazbe in so stari 45 let in več.
- Podpora projektom promocije, animacije in učne pomoči prispeva k zavedanju, da izobrazba prispeva k večji zaposljivosti, mobilnosti, osebnemu razvoju in kakovostnemu življenju v sodobni družbi ter h gojenju izobraževanja odraslih kot vrednote. Aktivnosti prispevajo tudi k večji prepoznavnosti pomena vseživljenjskega izobraževanja in večji vključenosti v izobraževanje za dvig izobrazbene ravni.
- Izpopolnjevanje za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje. S projektom se promovira nova oblika nadaljnega poklicnega izobraževanja med podjetji in zaposlenimi, s

čimer bomo prispevali k hitrejši nadgradnji kompetenc zaposlenih in s tem večji konkurenčnosti posameznih podjetij. Cilj projekta je dvigniti praktično usposobljenost posameznikov na trgu dela ter uskladiti ponudbo izobraževanja s potrebami trga dela.

V letu 2020 se nadaljuje proces priprave Nacionalnega programa za izobraževanje odraslih do leta 2030, ki bo vključeval ključne akterje v skladu s priporočili OECD iz strategije spretnosti v letu 2018 (priporočila OECD temeljijo na oceni stanja spretnosti v Sloveniji v letu 2017).

V letih 2020 in 2021 se bo v okviru izvajanja ukrepa za zmanjšanje socialne izključenosti, ki se financira iz evropske kohezijske politike, nizko usposobljenim zaprtim osebam v zavodih za prestajanje kazni zapora omogočala pridobitev formalne strokovne in poklicne izobrazbe, znanja in spretnosti za poklice ter vključevanje v delovne terapije. S temi aktivnostmi zaprte osebe pridobijo znanja in kompetence za lažji vstop na trg dela, s tem se zvišajo možnosti za osebno eksistenco brez socialne pomoči ter pridobijo izjemno pomembne delovne kompetence, ki pripomorejo k učinkovitejši resocializaciji in aktivnejšemu vključevanju zaprtih oseb na trg dela po odpustu.

3.2. Priporočilo 2:

Podpira razvoj kapitalskega trga.

Leta 2018 je dogajanje na slovenskem kapitalskem trgu najbolj zaznamovala uveljavitev nove ureditve opravljanja investicijskih storitev in poslov, in sicer je bil sprejet novi Zakon o trgu finančnih instrumentov, ki je v slovenski pravni red prenesel Direktivo 2014/65 o trgih finančnih instrumentov (t.i. MiFID II). Z novim zakonom se je na kapitalskem trgu vzpostavilo višje standarde, ki so prinesli večjo varstvo vlagateljev, boljši nadzor nad trgovanjem s finančnimi instrumenti in večjo preglednost trga. Obsežne zakonske zahteve in razmere na slovenskem kapitalskem trgu so se odrazile v konsolidaciji ponudnikov investicijskih storitev in poslov na eni strani ter vzpostavitvi novih mest trgovanja v okviru Ljubljanske borze na drugi strani.

Eden izmed ciljev je bil namreč olajšati pridobivanje finančnih (nebančnih) sredstev (tudi malim in srednje velikim podjetjem). V Sloveniji je tako Ljubljanska borza vzpostavila večstranski sistem trgovanja (MTF) *SI ENTER*, prednost katerega je, da je prilagojen hitro rastočim družbam ali družbam, ki se pripravljajo na naslednjo stopnjo korporativnega razvoja. V okviru *SI ENTER* pa Ljubljanska borza upravlja tudi platformo *PROGRESS*, katera je namenjena izdajam vrednostnih papirjev malih in srednje velikih podjetij ter je njen poglavitni namen pridobivanje finančnih virov ter spodbujanje in odpiranje novih možnosti financiranja slovenskemu podjetniškemu okolju.

Razvoj kapitalskega trga podpira tudi Odlok o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države, ki ureja uvrstitev družb na organizirani trg vrednostnih papirjev, in sicer določa, da bo SDH spodbujal družbe (s potencialno večjo kapitalizacijo od 300 milijonov eurov) k uvrstitvi na Ljubljansko borzo s ciljem povečanja njihove tržne kapitalizacije. Prav tako strategija določa, da je pomembna usmeritev za delovanje SDH tudi sodelovanje pri razvoju kapitalskega trga v Sloveniji. V zvezi z navedenim velja kot dobro prakso izpostaviti prodajni postopek NLB, d. d. SDH je kot zakoniti upravljavec in prodajalec kapitalskega deleža ISlovenije v NLB, d. d., skladno s strategijo novembra 2018 uvrstil navadne delnice NLB, d. d., v trgovanje v segmentu Prve kotacije Ljubljanske borze. Hkrati so bila globalna potrdila o lastništvu, ki predstavljajo navadne delnice NLB, uvrščena v Uradno Kotacijo Urada za finančni red Združenega kraljestva in v trgovanje na glavnem trgu Londonske borze za uvrščene vrednostne papirje.

Vendar pa si slovenski kapitalski trg kljub vsem ukrepom in naporom vse od finančne krize leta 2008 še vedno ni opomogel, slovensko gospodarstvo pa je še vedno pretežno usmerjeno v bančno financiranje. S ciljem, da se na slovenski kapitalski trg privabi več vlagateljev in izdajateljev, ki bi povečali likvidnost na trgu, se je med projekte Slovenije za tehnično pomoč v zvezi z izvajanjem Programa Evropske komisije za podporo strukturnim reformam za leto 2020 prijavilo tudi projekt »Izboljšanje in razvoj kapitalskega trga v Sloveniji«. Z večjo likvidnostjo kapitalskega trga se bo namreč povečala gospodarska aktivnost in omogočila dosegljivost dolgoročnih virov financiranja gospodarstva z nižjimi stroški.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je v letu 2019 izvajalo ukrepe za izboljšanje dostopa do ugodnih finančnih virov za podjetja, predvsem mala in srednje velika podjetja, tudi za razvoj alternativnih virov financiranja, ki so prispevali k dvigu produktivnosti, večji dodani vrednosti na zaposlenega v podprtih podjetjih in k ohranjanju delovnih mest ter odpiranju novih.

V letu 2019 so bili preko izvajalskih institucij izvedeni ukrepi za izboljšanje dostopa podjetij do financiranja za njihove projekte, tako v obliki subvencij kot tudi povratnih virov financiranja, ki so jih izvajali: Slovenski podjetniški sklad, Slovenski regionalno razvojni sklad in SID banka.

Slovenski podjetniški sklad je omogočil dostop do ugodnih finančnih virov v obliki:

- subvencij za inovativna zagonska podjetja in za zagonska podjetja na problemskih območjih,
- semenskega kapitala (konvertibilno posojilo, lastniški vložki), oboje v kombinaciji s spodbudami v obliki mentoriranja, usposabljanja in mreženja,
- mikrokreditov in
- garancij za bančne kredite s subvencijo obrestne mere.

Slovenski podjetniški sklad bo tudi v letu 2020 nadaljeval z izvajanjem garancij za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (objava javnega razpisa v marcu 2020) ter finančnih instrumentov iz sklada skladov (mikrokrediti, lastniško financiranje) ter subvencij za inovativna zagonska podjetja.

Slovenski regionalno razvojni sklad je omogočil dostop do ugodnih posojil za investicije podjetij, ugodnih posojil za premostitveno financiranje za projekte, ki so pridobili mednarodna sredstva, ugodna posojila za podjetja na problemskih in obmejnih problemskih območjih ter ugodna posojila in nepovratna sredstva na območju, kjer živita avtohtoni narodni skupnosti).

SID banka je iz posojilnih skladov za MSP dodeljevala ugodne kredite za poslovanje MSP, mikrofinanciranje, za zaposlovanje in investiranje ter RRI. Poleg tega je nadaljevala z izvajanjem t.i. »potrpežljivih posojil«. V letu 2019 je izvajala tudi posojila za specifična področja: turizem, lesno predelovalna veriga, internacionalizacija in naložbe. Poleg tega je SID banka delovala kot upravljavec sklada skladov (financiran iz sredstev ESRR, 253 mio EUR), ki vključuje finančne instrumente za:

- raziskave, razvoj in inovacije (posojila, portfeljske garancije), 88 mio EUR,
- mala in srednje velika podjetja (mikroposojila, portfeljske garancije, lastniško in kvazi-lastniško financiranje) (135 mio EUR),
- energetska učinkovitost (posojila) (25 mio EUR) in
- urbani razvoj (posojila) (5 mio EUR).

V letu 2019 je SID banka izbrala finančne posrednike (SBER banka, Primorska hranilnica, Gorenjska banka, Slovenski podjetniški sklad) ter izvajala sama ali prek finančnih posrednikov vse produkte razen portfeljskih garancij. Konec leta 2019 je bila v sklad skladov izplačana druga tranša v višini 63,25 mio EUR. SID banka bo poleg tega nadaljevala z izvajanjem posojil iz posojilnih skladov za turizem, lesno predelovalno verigo, internacionalizacijo in naložbe ter s potrpežljivimi posojili, ter pričela z izvajanjem še zadnjega finančnega instrumenta, to so portfeljske garancije za RRI in MSP.

Dodatno se je začela, tudi s pomočjo odobrene pomoči strani Evropske komisije, priprava projekta za pregled stanja in pripravo modela za izvedbo pogodbenišтва z družbenim učinkom (SIB) v Sloveniji.

Izboljša poslovno okolje z zmanjšanjem regulativnih omejitev in upravnega bremena.

Stabilno zakonodajno in poslovno okolje se zagotavlja skozi permanentno izvajanje projekta Stop birokraciji. Enotna zbirka ukrepov se dopolnjuje z novimi predlogi s strani gospodarstva ali državljanov - trenutno je zbranih 388 ukrepov, od tega jih 276 že realiziranih (72 %), 100 ukrepov je v fazi realizacije in 12 ukrepov je takšnih, na katerih se še niso začele aktivnosti, imajo pa zaradi kompleksnosti daljši rok realizacije (predvidoma v letu 2021 ali 2022). Nadaljuje se s sistematičnim izvajanjem evalvacij učinkov ukrepov iz Enotne zbirke ukrepov, in sicer je bilo evalviranih 36 realiziranih ukrepov v obdobju med 2016 in 2019, v okviru katerih je bilo doseženo znižanje zakonodajnih bremen v skupni višini 88,7 milijonov evrov.

V letu 2019 je bil v celoti vsebinsko ter tehnološko prenovljen portal Stop Birokraciji, ki širši javnosti omogoča možnost sodelovanja pri sporočanju zaznanih administrativnih ovir in nudi možnost podajanja predlogov za njihovo odpravo.

Vlada je sprejela Akcijski načrt za izboljšanje postopka načrtovanja, priprave, sprejemanja in vrednotenja učinkov zakonodaje 2019–2022, ki vsebuje systemske ukrepe za modernizacijo in optimizacijo priprave predpisov, tudi na podlagi opredeljenih priporočil OECD po opravljenem pregledu stanja regulatornih politik v Sloveniji. Eden od teh je izvedba **Projekta za pripravo metodologij za oceno učinkov predpisov ter njihovo umestitev v aplikacijo MOPED**. Namen projekta je uvedba presoj posledic predpisov na ostala družbena področja (sociala, okolje, IT rešitve, uvedba modula ex-post evalvacij predpisov).

Načrtovana je prenova postopkovnega dela portala SPOT in vzpostavitev novega sistema za upravljanje s spletnimi vsebinami ter izboljšanje uporabniške izkušnje. Podjetjem bo omogočena izvedba novih elektronskih postopkov, ki jih opravljajo z lokalno samoupravo in elektronska prijava poškodbe pri delu. V letu 2021 je načrtovana vzpostavitev najmanj petih postopkov v zvezi s prevoznikiškimi licencami, načrtovano je nadaljevanje spodbujanja uporabe varnega digitalnega poslovanja z uvedbo enotnih storitev zaupanja, predvsem spletne prijave in e-podpisovanja, tako v državi kot čezmejno, vzpostavitev sistema za elektronsko vročanje (državljanom in podjetjem) in v letu 2021 tudi sistem za e-pooblaščenje in izdajo e-osebne izkaznice, kar bo omogočilo večjo fleksibilnost pri opravljanju elektronskih postopkov.

S ciljem poenostavitve, preglednosti in izboljšanja odločanja bodo uvedene sodobne tehnologije za poslovno inteligenco in do konca leta 2020 podprta analitika sistema plač v javnem sektorju nadalje pa tudi na področju javnih naročil in upravnih postopkov.

V letu 2020 se nadaljuje z aktivnostmi za vzpostavitev digitalne platforme za državljanke, javni sektor in gospodarstvo, ki povezuje med seboj cilje Strategije razvoja javne uprave 2015 – 2020, ki so:

- digitalizacija in optimizacija notranjega poslovanja za prožno, racionalno, učinkovito, pregledno in odprto javno upravo,

- dvig konkurenčnosti gospodarstva, tudi z boljšimi pogoji digitalnega poslovanja,
- izboljšanje komuniciranja z državljani, gospodarstvom in celotno javno upravo s pomočjo inovativnih digitalnih rešitev.

Izgrajen oblačni ekosistem bosta sestavljala dva oblaka:

- Državni računalniški oblak (DRO) je bil vzpostavljen 2015 in predstavlja računalniško infrastrukturo za državno upravo in
- Razvojno inovativni oblak (RIO), s katerim bo vzpostavljeno razvojno okolje za zagonska podjetja, inovatorje, raziskovalce, študente, dijake, posameznike, mesta in občine, nevladne organizacije ter javne institucije.

Z Razvojno inovativnim oblakom bo vzpostavljeno razvojno okolje za zagonska podjetja, raziskovalne organizacije, izobraževalne organizacije, raziskovalce, inovatorje, študente, dijake, posameznike, in druge skupnosti. Vsi našteti bodo lahko, z uporabo skupne razvojno naravnane infrastrukture IT in v povezavi z državnim jezerom podatkov, uresničevali svoje zamisli predvsem v povezavi z odprtimi podatki, pametnimi mesti, pametnim merjenjem in internetom stvari (v nadaljevanju: IoT). Nadaljujejo se tudi načrtovane aktivnosti za vzpostavitev demonstracijskega okolja za IoT del in pripravo specifikacij za naročilo strojne in sistemske programske opreme.

V okviru pregledovanja nove in spremenjene zakonodaje Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo izvaja preglede **MSP testov** resornih ministrstev. Na podlagi javnega pooblastila so v izvajanje MSP testov vključene reprezentativne zbornice.

Predviden je sprejem predpisa, ki bo omejil neutemeljeno in **neupravičeno reguliranje poklicev**. Pri pripravi novih ali spremembi obstoječih predpisov, ki regulirajo poklice, bo namreč moral predlagatelj opraviti predhodni test sorazmernosti, kateri bo priloga predloga predpisa. Predpis bo v nacionalni pravni red prenesel evropsko zakonodajo, katere namen je preprečevanje sprejemanja nesorazmernih predpisov in posledično upravnih bremen.

Na področju odvetništva je bila odpravljena neskladnost slovenske nacionalne zakonodaje s pravom Evropske unije. V povezavi z regulacijo poklicnih storitev je namreč prepovedana vsakršna diskriminacija, ki posredno ali neposredno temelji na državljanstvu. Pri presoji ustreznosti pogojev za opravljanje odvetniškega poklica se pogoj državljanstva Republike Slovenije izenačuje z državljanstvom držav članic EU, EGP in Švicarske konfederacije.

Na področju pravosodja se bodo v letih 2020 in 2021 izvajali ukrepi za zagotavljanje učinkovitih in dostopnih postopkov pred pravosodnimi organi, ukrepi za optimizacijo organizacije pravosodja in ukrepi za nadaljnjo digitalizacijo in informatizacijo v pravosodju. Stremi se predvsem k prizadevanju za optimizacijo predkazenskega postopka in povečanje stopnje vsebinskega (meritornega) odločanja pritožbenih sodišč, namesto vračanja v odločanje prvi stopnji. Pomembna je tudi krepitev normativnih okvirjev na področju odvzema premoženjske koristi.

Za krepitev učinkovitosti sodstva se nadaljujejo priprave glede optimizacija mreže sodišč. Nadaljuje se tudi s prenovo področja usposabljanja pravnikov po končanem pravnem študiju za opravljanje pravosodnih funkcij in pravosodnih poklicev. V letu 2020 se načrtuje priprava dokumenta, ki bo podlaga za prenovo kariernega razvoja javnih uslužbencev v sodstvu.

Za krepitev odgovornosti, učinkovitosti in kakovosti dela oziroma poslovanja državnih tožilstev se nadaljujejo začete aktivnosti za spremembo organizacijske zakonodaje s posebnim poudarkom na racionalizaciji postopka kariernih imenovanj.

V začetku leta 2021 bo pripravljeno poročilo o doseganju ciljev prenove sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva in sodnega tolmačenja, o ustreznosti vključevanja stroke in regulacije strokovnih vprašanj s tega področja ter o potrebi po ustanovitvi zbornice.

Z implementacijo e-javnih dražb in javne objave premoženja v sodnih postopkih, se bo stremelo k doseganju višjega deleža poplačila upnikov tako v postopkih izvršbe kot v insolvenčnih ter stečajnih postopkih in s tem k izboljšanju poslovnega okolja za podjetja in gospodarstvo.

V letu 2019 je bila sprejeta novela Zakona o kazenskem postopku, s katero so bile prenovljene določbe, ki bodo omogočale e-poslovanje in e-vročanje tudi v kazenskih zadevah. V letu 2020 se nadaljuje intenzivno usklajevanje podzakonskega predpisa, ki ureja elektronsko poslovanje v kazenskem postopku. Pravilnik bo prispeval k večji racionalizaciji postopka, saj bo omogočal vlaganje elektronskih vlog na sodišče ter elektronsko vročanje sodnih pisanj. Neposredni prihranki bodo zlasti pri stroških sodnih postopkov ter zniževanje bremen za poslovno okolje, posredni pa skozi dvig produktivnosti.

Od marca 2019 dalje je registriranim uporabnikom portala e-Uprava omogočen vpogled v lastno število izrečenih kazenskih točk v cestnem prometu. Od oktobra 2019 pa je državljanom na voljo tudi neposredna elektronska vročitev potrdila o nekaznovanosti. Osnovni namen obeh nadgradenj je uporabnikom, poleg klasičnih, zagotoviti dodatno, elektronsko, predvsem pa hitrejšo pot za pridobitev potrdil iz kazenskih evidenc in seznanitev z lastnimi podatki. Aktivnosti, ki zasledujejo poenostavitev postopkov pridobitve potrdil iz kazenskih evidenc, se bodo, na področju pridobivanja potrdil iz matičnih registrov, nadaljevale tudi v letu 2020.

Izboljša konkurenco, profesionalizacijo in neodvisen nadzor na področju javnih naročil.

Na področju javnega naročanja je bil že v letu 2018 vzpostavljen informacijski sistem e-JN, ki omogoča celovito informatizacijo postopkov JN. Njegove ključne modalitete, uporabne za širši javni sektor (naročniki) in gospodarski sektor (ponudniki) so obveznost elektronske oddaje ponudb, elektronsko javno odpiranje ponudb, možnost izvedbe elektronskih dražb in elektronsko preverjanje ponudnikov. Elektronsko voden postopek poenostavlja vodenje javnih naročil in zmanjšuje možnosti napak, prispeva k večji transparentnosti, lažji dostopnosti naročil in manjšemu manevrskemu prostoru za zlorabe. V letu 2019 nadgrajen informacijski sistem e-JN pa že zagotavlja izvajanje postopkov javnega naročanja na popolnoma elektronski način, in sicer vse od predloga za nabavo, izdelave sklepa, razpisne dokumentacije, povezavo na dokumentni sistem, na finančni sistem MFERAC, portal javnih naročil in na sistem za trajno hrambo iMIS, pa tudi naročanja posameznih artiklov preko kataloga. V letu 2020 je predvidena širitev uporabe tega sistema na čim večje število uporabnikov, poleg tega pa tudi nadgradnja sistema z zagotovitvijo implementacije eESPD in vzpostavitve orodja za dinamični nabavni sistem. Postopki javnega naročanja bodo poenostavljeni z **nadgradnjo informacijskega sistema e-JN v smeri novih funkcionalnosti in dopolnjevanja povezav na zaledne sisteme, standardizacije izvajanja postopkov, skrajšanja časa, večje preglednosti in zagotavljanja načela "samo enkrat"**. Elektronsko voden postopek bo tudi poenostavil vodenje javnih naročil in zmanjšal možnosti napak. Vse navedeno bo prispevalo tudi k večji transparentnosti, lažji dostopnosti naročil in manjšemu manevrskemu prostoru za zlorabe. Z uporabo informacijskih orodij na tem področju se bodo zmanjšali stroški podjetjem in jim olajšali dostop do javnih naročil, zaradi česar bo tudi stopnja konkurenčnosti v javnem naročanju višja.

V okviru aplikacije »Statist« je bila v letu 2019 zagotovljena sprememba podatkov v realnem času in spremenjen prikaz metapodatkov. Za doseg tega cilja je bil uporabljen tudi del funkcionalnosti, ki se

razvijajo v okviru projekta »They buy for you«. Cilj slednjega pa je zastavljen širše, in sicer bo rezultat tega v letu 2020 razvoj informacijskih orodij, kjer bi lahko z analizo historičnih podatkov javnih naročil iskali vzorce, s katerimi bi lahko zaznavali morebitne anomalije v izvajanju postopkov javnega naročanja, izsledke pa uporabili za izboljšanje obstoječe zakonodaje. Z nadgradnjo registra pogodb in informacijske rešitve STATIST, ki bo omogočala povezave podatkov iz postopkov javnega naročanja in plačili računov za opravljene storitve, bo izboljšana transparentnost pri izvajanju pogodb, ki so sklenjene na podlagi izvedenih postopkov javnega naročanja.

Postopek informatizacije področja javnega naročanja se je z (v septembru 2019) vzpostavljenim portalom **eRevizija** uvedel tudi v fazi uveljavljanja pravnega varstva. Portal se uporablja za elektronsko izmenjavo informacij in dokumentov ter za zagotavljanje informacij o poteku postopkov pravnega varstva na obstoječem portalu javnih naročil. Gre za enega prvih portalov pravnega varstva, omogočil pa bo popolnoma elektronsko vodenje in spremljanje postopka in bo občutno zmanjšal trajanje postopkov ter administrativna bremena in stroške deležnikov.

V zvezi s profesionalizacijo na področju javnega naročanja je bil maja 2018 sprejet Akcijski načrt za izboljšanje sistema in profesionalizacijo v javnem naročanju, ki vsebuje 27 podrobnih ukrepov s ciljem dviga ravni oz. kakovosti javnega naročanja in sistema kot celote. Številne aktivnosti iz Akcijskega načrta so ves čas v teku in obsegajo oblikovanje kakovostnih usposabljanj in spodbujanje institucionaliziranega usposabljanja, izvedbo brezplačnih usposabljanj in delavnic, informiranje naročnikov preko spletnih novic, pisnega in telefonskega svetovanja, izdelavo tematskih smernic, brošur in shem, informatizacijo celotnega postopka vodenja javnega naročila od faze načrtovanja potreb do vključno razvoja elektronsko podprtega postopka revizije v javnem naročanju.

Nadgrajevalo se bo tudi **skupno javno naročanje**, predvsem z izvajanjem strateških skupnih javnih naročil. Pozornost se namenja tudi dodatnim predmetom skupnega javnega naročanja, povečanju števila naročnikov posameznega predmeta naročila ter standardizaciji. Na podlagi rezultatov projekta inovativnih sistemskih sprememb, ki je bil izveden skupaj z Evropsko Komisijo in OECD in v katerem se je sistem javnega naročanja v Sloveniji pregledal z vedenjskih, kulturnih, pravnih in makroekonomskih vidikov, pa se bodo naslovile tudi vrzeli v sistemu, predvsem s ciljem izboljšav konkurenčnosti v sistemu javnega naročanja.

Na tej podlagi in izhajajoč iz Akcijskega načrta za izboljšanje sistema in profesionalizacijo v javnem naročanju bo v letu 2020 pripravljen tudi nabor ustreznih spretnosti in znanj (kompetenčni model specifično za področje javnega naročanja) in pripravljen program izobraževanj za doseganje teh spretnosti in znanj (t. im. Akademija javnega naročanja).

V novembru 2019 je bil sprejet tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja. Sprememba zakona je prinesla tri bistvene novosti: (1) Sprememba v organizaciji in oblikovanju Državne revizijske komisije (DKOM) s ciljem zagotoviti večjo neodvisnost in boljše delovanje tega organa, ki ima status tribunala oz. neodvisnega telesa, pristojnega za pravno varstvo v postopkih javnega naročanja. (2) Dopustitev upravnega spora zoper odločitve Državne revizijske komisije, s ciljem večje pravne varnosti, enotnosti odločanja in boljšega zaupanja javnosti v odločitve organov pravnega varstva. (3) Sprejem ukrepov za hitrejši potek postopka pravnega varstva in za povečanje učinkovitosti pravnega varstva večjih projektov.

V letu 2020 se načrtuje priprava izhodišča in osnutek sprememb Zakona o javnem naročanju, in sicer s ciljem oblikovanja rešitev za dvig konkurenčnosti, večjo učinkovitost in fleksibilnost javnega naročanja, pri čemer bo končno besedilo pripravljeno po odločitvi Ustavnega sodišča (glede presoje ustavnosti dveh členov zakona), predvidoma do začetka leta 2021.

Izvajanje posameznih ciljev vladne strategije upravljanja kapitalskih naložb države je opredeljeno v letnem načrtu upravljanja, ki ga SDH predloži vladi v odobritev do konca novembra. Slovenski državni holding (SDH) je uspešno zaključil postopek privatizacije Nove Ljubljanske banke (NLB). Novembra 2018 je bila s kotacijo NLB na Ljubljanski borzi in na Londonski borzi po metodi IPO zaključena prva faza prodaje, v kateri je bilo prodanih 59,1 % delnic. Za opcijo presežne dodelitve, ki se uporablja za stabilizacijo cene v roku 30 dni, je bilo prodanih še 5,9% delnic NLB. Junija 2019 se je uspešno zaključila tudi prodaja celotnega preostalega 10 % lastniškega deleža Republike Slovenije v NLB minus ena delnica, po metodi Pospešenega postopka zbiranja ponudb dobro poučenih vlagateljev (Accelerated book build oziroma ABB). Republika Slovenija je v postopku prodaje NLB prejela 779 mio EUR. Po zaključku prodajnega postopka ima Republika Slovenija v NLB 25 % lastniški delež plus eno delnico.

SDH je junija 2019 v imenu in za račun Republike Slovenije podpisal pogodbo o prodaji in nakupu delnic Abanke, po kateri je NKBM pridobila 100 % delnic, ki jih ima Republika Slovenija v Abanki. NKBM je bila v celoti privatizirana leta 2016 in je v lasti investicijskih skladov, ki jih upravljata Apollo Global Management (80%) in Evropska banka za obnovo in razvoj (20%). Republika Slovenija je v postopku prodaje Abanke prejela 444 milijonov EUR kupnine.

S tem je Republika Slovenija izpolnila zaveze, ki jih je podala Evropski komisiji v zvezi s privatizacijo NLB in Abanke zaradi državne pomoči, ki sta jih banki prejeli v letu 2013 oziroma v letu 2014. 90% kupnine je namenjenih zmanjševanju dolga sektorja država in 10 % za demografski rezervni sklad.

Leta 2013 je državni zbor sprejel seznam 15 družb za privatizacijo. SDH je iz seznama 15 družb dokončal prodajne postopke 9 družb (Helios, Fotona, Aerodrom Ljubljana, Žito, Elan, Adria Airways, Adria Airways tehnika, Paloma in NKBM). Zaradi nesprejemljivih ponudb sta bila začasno zaustavljena prodajna postopka Gospodarskega razstavišča in Cinkarne Celje, zaradi umika edinega kupca pa tudi prodaja Telekom Slovenije. Letni načrt določa, da bo SDH odločitev o ponovnem začetku prodaje Cinkarne in Telekom Slovenije sprejel upoštevajoč vse okoliščine v zvezi s poslovanjem družb, razmerami na trgu in v poslovnem okolju, kar velja tudi za družbo Unior. Dve družbi nista več predmet prodaje (Aero – stečaj, Terme Olimia bazeni – združitev s Termam Olimia).

Poleg seznama 15 družb in navedenih bank je SDH v letu 2014 prodal tudi 2 naložbi v družbah Letrika in Salus. Na podlagi sprejete Strategije je SDH prodal manjše kapitalske naložbe, in sicer v letu 2015 2 kapitalski naložbi v Goriških opekarnah in ČZP Večer, v letu 2016 naložbe v 7 družbah (Energetika Črnomelj, A-Cosmos, Telemach Tabor, Dom upokojujencev Idrija, Ekoen, Murka, Počitniška skupnost Krško), v letu 2017 naložbe v 4 družbah (Intertrade ITA, Telemach Rotovž, Toplotna oskrba in KDD) in v letu 2019 kapitalsko naložbo v Gorenjski banki.

Skupaj je SDH od leta 2014 izvedel prodajne postopke kapitalskih naložbe v 27 družbah. Poleg tega je KAD v letu 2018 prodal kapitalsko naložbo v Gorenju.

3.3. Priporočilo 3:

Ekonomsko politiko v zvezi z naložbami osredotoči na raziskave in inovacije, nizkoogljični in energijski prehod, trajnostni promet (zlasti železniški) in okoljsko infrastrukturo, pri tem pa upošteva regionalne razlike.

Raziskave in razvoj

Slovenija je v obdobju 2017-2021 naredila znaten napor pri doseganju ciljev finančnega vlaganja v raziskave in razvoj. Sredstva v proračunu za ta namen so se v teh letih povečevala, kar povečuje tako kapacitete raziskovalne sfere za sodelovanje v mednarodnem okolju in z gospodarstvom, hkrati pa povečuje stabilnost sistema. Oblikovani so novi instrumenti za povečevanje znanstvene odličnosti, privabljanje slovenskih raziskovalcev iz tujine nazaj v Slovenijo ter krepitev prizadevanja za izboljšanje in posodobitev raziskovalne opreme in infrastrukture. Na področju povezovanja raziskav z gospodarstvom se nadaljuje z izvajanjem instrumentov evropske kohezijske politike, ki sledijo prioritetam strategije pametne specializacije. Pri načrtovanju instrumentov je poleg znanstvene odličnosti fokus na izboljšanju kapacitet javnih raziskovalnih organizacij za sodelovanje z gospodarstvom, povečanje njihove mednarodne konkurenčnosti in potencial komercializacije razvitih znanj, vključno z razvojem znanstvenih kadrov in raziskovalne infrastrukture.

Velika pozornost je bila v zadnjem letu namenjena pripravi nove zakonodaje, ki vsebuje rešitve za sistemsko povezavo raziskav in inovacij, vzpostavitev stabilnega okolja za raziskave (stabilno financiranje), ureditev stimulatívne sistema nagrajevanja raziskovalcev, opredelitev implementacije načel odprte znanosti, opredelitev znanstvenoraziskovalno dejavnost kot horizontalne naloge celotne vlade in opredelitev načina rasti sredstev do ciljnega deleža 1 % BDP za raziskave in razvoj.

Instrumenti, ki se izvajajo na višjih stopnjah lestvice TRL so usmerjeni na projekte v katerih je poudarek na razvoju novih produktov (izdelek, storitev ali proces). Podjetja (odvisno od svojih raziskovalno razvojnih kapacitet) v projektih nastopajo samostojno ali kot konzorcij več podjetij in/ali raziskovalnih organizacij, del instrumentov pa je namenjen sofinanciranju mednarodnih projektov (cca. 15%). Spodbude za podjetja za razvojne aktivnosti in povezovanje z institucijami znanja se praviloma izvajajo prek javnih razpisov (SRIP, javni razpisi za RRI, javni razpis za pilotne demonstracijske projekte, Eureka). Razvoj pa je pomemben tudi z vidika digitalne preobrazbe, tako podjetij, kot družbe, zato je potrebno sistemsko in celostno podpreti področje umetne inteligence in razvoj ustreznega podpornega ekosistema, ter vključiti širok nabor deležnikov. Pametna mesta in skupnosti predstavljajo odskočno desko za nov razvoj lokalne samouprave obenem pa omogočajo povezovanje gospodarstva, raziskovalnih institucij in civilne družbe za razvoj novih boljših rešitev in storitev na področju digitalizacije.

V letu 2019 se je na področju raziskav, razvoja in inovacij (RRI) izvajalo več ukrepov oziroma javnih razpisov:

- v okviru javnega razpisa za strateško razvojno inovacijska partnerstva (SRIP) na prioritetnih področjih pametne specializacije se je izvajalo 16 izbranih operacij,
- v okviru javnega razpisa Dopolnjevanje MSP instrumenta 1. faza so bili v letu 2019 odobreni 3 projekti, in v okviru Dopolnjevanje MSP instrumenta 2. faza 5 projektov,
- v okviru javnega razpisa za RRI v verigah in mrežah vrednosti je bilo sofinanciranih 33 projektov in programov,

- v okviru javnih razpisov za raziskovalce na začetku kariere je bilo podprtih 79 sodelovalnih projektov, pri katerih so raziskovalci vezni člen med gospodarstvom in institucijami znanja,
- v okviru ukrepov za krepitev raziskovalne infrastrukture je bilo podprtih 7 ESFRI projektov, izgradnja HPC, center odličnosti Innorenew CoE in nadgradnja infrastrukture Univerze v Mariboru,
- Podpora aktivnostim prenosa tehnologij; v okviru javnega razpisa za pilotne demonstracijske projekte se izvaja 7 projektov, v okviru javnega razpisa za krepitev kompetenc in inovacijskih potencialov podjetij je potekalo izvajanje 70 izbranih projektov.

Slovenija uspešno sodeluje v več projektih, ki se izvajajo na EU ravni. Vanguard iniciativa podjetjem omogoča vključevanje v mednarodne pilotne projekte in s tem tudi v mednarodne verige vrednosti. Slovenija je bila v okviru Pilot Action on Industrial Transition skupaj z 11 drugimi evropskimi regijami izbrana za pripravo pilotnih strategij industrijske tranzicije. EK to pilotno aktivnost usmerja predvsem v kvalitetno in informirano razpravo, katere rezultati bodo uporabni tako za države članice EU kot tudi za EK in sicer pri načrtovanju politik v naslednji finančni perspektivi, predvsem za regije, ki so z vidika BDP v mejnem območju upravičenosti do kohezijskih sredstev. Intenzivne aktivnosti potekajo glede priprave »Deep-demonstration project« initiative, kjer se v okviru osmih ministrstev ter Climate KIC, KIC Raw Materials in JRC EC pripravlja demonstracijski projekt za prehod Slovenije v krožno gospodarstvo. Projekt je še posebej pomemben zaradi:

- Povezovanja različnih sektorskih politik v enoten okvir politike krožnega gospodarstva;
- Združevanja že obstoječih sredstev v enotne oz. sinhronizirane ukrepe;
- Aktivnega sodelovanja Slovenije z institucijami EU, ter pozicioniranja krožnega gospodarstva v jedro razvojnih politik Slovenije.

Posojila za RRI, v sklopu izvajanja finančnih instrumentov preko sklada skladov SID banke, so na voljo končnim prejemnikom preko SID banke neposredno in preko finančnih posrednikov.

V povezavi z nizkoogljičnim in energetskim prehodom bodo oblikovani ukrepi s katerimi se bodo zasledovali zastavljeni dolgoročni cilji na tem področju. Stremelo se bo k izkoriščanju potencialov, ki jih zadevni prehod lahko predstavlja za gospodarstvo, predvsem v segmentu sprememb poslovnih modelov in razvoju produktov, ki bodo temeljili na principih krožnega gospodarstva in s poudarkom na uporabi nizkoogljičnih naravno obnovljivih materialov.

Trajnostni promet

V sklopu sistemskih rešitev na področju **integriranega javnega potniškega prometa** se v letu 2021 predvideva ustanovitev upravljavca integriranega javnega potniškega prometa, ki bo upravljal prevoze potnikov v železniškem prometu in medkrajevne avtobusne linijske prevoze ter jih usklajeval s prevozi v mestnem prometu. V letu 2019 se je pričela priprava Zakona o trajnostni mobilnosti. Zakon bo definiral temeljne pojme o trajnostni mobilnosti, zagotovil sistemske vire za financiranje ukrepov trajnostne mobilnosti in določil pristojnosti različnih nivojev in institucij ter spremljanje kakovosti izvajanja ukrepov trajnostne mobilnosti. Glavni cilj priprave zakonodaje je podpreti proces celostnega prometnega načrtovanja v Sloveniji. Zakon bo urejal področja upravljanja, razdelitve pristojnosti, financiranja ukrepov trajnostne mobilnosti, vključil bo tudi regionalni nivo celostnega prometnega načrtovanja, spremljanje in vrednotenje ter bo predstavljal tudi pravno podlago resornemu ministrstvu kot nosilcu urejanja prostora za področje trajnostne mobilnosti.

Z uvedbo **enotne vozovnice** za vse uporabnike javnega potniškega prometa v letu 2019, ko so bile uvedene neimenske prenosne enkratne, dnevne, tedenske, mesečne in letne vozovnice ter zelo ugodne imenske mesečne in letne vozovnice, so se potrebe za celovito upravljanje vseh vrst javnega prevoza izjemno povečale. V letu 2020 se bo nadaljevalo usklajevanje voznih redov med različnimi

izvajalci javnih linijskih prevozov potnikov in upravljavci mestnega prometa. Uvedene bodo vozovnice za upokojeince, osebe starejše od 65 let, imetnike evropske kartice ugodnosti invalidov in vojne veterane, če navedene skupine uporabnikov niso v rednem delovnem razmerju. Tako se bo bistveno izboljšala mobilnost teh skupin prebivalcev. Za uporabnike javnega potniškega prometa bo pripravljena tehnološka rešitev, da bodo lahko enotne vozovnice in predvsem celovite informacije o javnem potniškem prometu uporabljali na pametnih napravah in bo omogočena mobilna storitev.

Nacionalni program na področju **železnic** zajema vrsto ukrepov, del katerih je potrebno pripraviti tudi v povezavi z ukrepi na drugih podsistemih (ceste, trajnostna mobilnost...). Povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture, vključno z nadgradnjami železniških postaj kot večmodalnih vozlišč, kjer se bodo prepletale in dopolnjevale različne oblike prevoza, bo omogočilo bolj trajnosten način prevoza, tako za pričakovani tovorni promet kot tudi za prevoz potnikov. Istočasno je potrebno zagotoviti interoperabilnost, učinkovitejše upravljanje, izboljšanje prometne varnosti, boljši dostop do omrežja TEN-T ter boljšo čezmejno mobilnost.

V obdobju 2020-2021 so predvideni ukrepi na železniškem omrežju za posodobitev in nadgradnjo železniškega omrežja TEN-T, s katerimi Slovenija odločno nadaljuje izpolnjevanje zavez, ki izhajajo iz Uredba EU 1315/2013, na podlagi katere smo do leta 2030 zavezani k izpolnitvi TEN-T standardov na jedrnem TEN-T omrežju. Istočasno se bodo izvajale aktivnosti za pripravo projektov in ukrepov na železniškem omrežju, ki so predvideni za izvedbo po letu 2021.

Pomemben ukrep za spodbujanje uporabe železniškega prometa je nakup 52 novih vlakovnih kompozicij za kvalitetnejše izvajanje obvezne gospodarske javne službe prevoza potnikov. V letu 2018 je bil uspešno zaključen javni razpis, ki bo omogočil prve dobave leta 2020. To je osnova za boljši izkoristek modernizirane železniške infrastrukture ter temelj za učinkovito integracijo javnega potniškega prometa.

Izziv na področju železniške infrastrukture predstavlja navezava na druge oblike javnega prometa in s tem dostopnost posameznih urbanih središč ali regij znotraj države. Zato je predvidena nadgradnja železniškega omrežja urbanih vozlišč za trajnostno mobilnost izven TEN-T in povečanje kapacitet, kar vključuje nadgradnjo postaj, informacijsko opremo in spremljajoče ukrepe (parkirišča, kolesarnice) na postajah in postajališčih za potnikom prijazne storitve. Ob tem je potrebno izpostaviti, da prometni sistem deluje učinkovito le, če usklajeno in celovito delujejo njegovi posamezni členi in ravni. Dostopnost do postajališč javnega potniškega prometa, najbolj izrazito železniškega, je celo večja ovira pri njegovi uporabi kot sama kakovost storitve, zato je potrebno celovito načrtovanje mobilnosti.

Ukrepi za **spodbujanje trajnostne mobilnosti** se že izvajajo na podlagi pripravljenih celostnih prometnih strategij. Glede na specifične potrebe posameznih območij so v teku in pripravi projekti in ukrepi za spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti in vzpostavitev urbane in regionalne trajnostne infrastrukture, t.j. kolesarska infrastruktura, sistemi izposoje koles, peš infrastruktura, postajališča za javni potniški promet.

V zvezi z **alternativnimi gorivi v prometnem sektorju** se v Sloveniji izvaja niz pravno-regulativnih ukrepov, izvedba demonstracijskih projektov, ozaveščevalnih in promocijskih aktivnosti ter neposrednih finančnih spodbud, s katerimi se bo zagotavljala ustrezna polnilna infrastruktura ter sofinanciranje razlike v ceni vozil med vozili na dizelski pogon in vozili na alternativna goriva. V okviru programa Evropske komisije za podporo strukturnim reformam za leto 2020 so bila za pripravo zakona o alternativnih gorivih v prometu dodeljena sredstva tehnične pomoči.

Slovenija ima glede na zaveze direktive na področju kopenskega prometa na vseevropskem omrežju TEN-T zagotovljeno ustrezno polnilno infrastrukturo za električna vozila in vozila na utekočinjen naftni plin. Z izvedbo ukrepov za spodbujanje postavitve polnilnic za stisnjen zemeljski plin v regionalnih

središčih bo postavljena celovita mreža polnilne infrastrukture za vsa že aktualna alternativna goriva. Podpora se bo v prihodnje usmerila v zagotavljanje zadostne polnilne infrastrukture z elektriko in vodikom, ki sta najčistejši alternativni gorivi brez ogljičnega odtisa. To je še posebej ključnega pomena v mestih. Zato se bo spodbujala oskrba s polnilno infrastrukturo na alternativni pogon na P+R vozliščih, ki so locirana v mestnih območjih, vzpostavitev polnilne infrastrukture z elektriko v bližini večstanovanjskih stavb ter električni in vodikov pogon za potrebe izvajanja JPP. V strategiji za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju pa se je Slovenija odločila, da razvija infrastrukturo tudi za biometan, bio- ter sintetična in parafinska goriva.

Znaten pozitiven učinek na okolje bo imelo tudi postopno prehajanje ladijskega prevoza na alternativna goriva ob upoštevanju njegovega velikega prispevka k svetovnemu trgu prevoza. Sektor ladijskega prometa obsega več kot 80 % svetovne trgovine, povzroči 3 % svetovnih emisij toplogrednih plinov ter prispeva k onesnaževanju zraka v bližini obalnih območij in pristanišč. Vzpostavitev ustrezne infrastrukture za alternativna goriva v pristanišču je predvidena do leta 2025.

4. UKREPI NA PODROČJU INVESTICIJ

Spodbujanje naložb bo v prihodnje ključno za krepitev rasti gospodarstva in spodbujanje okrevanja na trgu dela. Vlada načrtuje sprejem »izhodne strategije«, ki bo sledila evropskim načrtom za skupno ukrepanje, predvsem z vlaganjem tako v okoljsko in prometno infrastrukturo in energetske projekte kot tudi v nove tehnologije, znanost ter pospešeno digitalizacijo gospodarstva. Investicije se bodo podpirale tudi z evropskimi sredstvi o čemer je več zapisano v nadaljevanju in v Aneksu 2.

Prometna infrastruktura

Na področju **železnic** so med drugim v teku aktivnosti za izgradnjo drugega tira železniške proge Divača–Koper, nadgradnjo proge Zidani most–Celje in Maribor–Šentilj, nadgradnjo vozlišča Pragersko, obnovo železniškega predora Karavanke, nadgradnjo železniške proge Ljubljana–Kranj–Jesenice in druge. V letu 2018 je bila gradbeno zaključena modernizacija kočevske proge, kjer je bil v aprilu 2019 po 10 letih ponovno vzpostavljen tovorni promet do Kočevja, po skoraj 50 letih pa je sredi leta 2020 predvidena vzpostavitev potniškega prometa.

Za nadaljnji razvoj trajnostnega, pametnega, varnega in intermodalnega TEN-T omrežja, ki zagotavlja zadostno zmogljivost, interoperabilnost, odpravo ozkih grl, povečanje stopnje varnosti, učinkovitejše vodenje prometa, povečanje oskrbe z električno energijo, znižanje obratovalnih stroškov ter posledično učinkovitejši prevoz potnikov in tovora bodo tudi v prihodnje vlaganja usmerjena v posodobitev in nadgradnjo železniškega omrežja. Med drugim nadgradnjo proge Ljubljana–Divača, Zidani Most–Dobova-d.m., gradnjo direktne železniške povezave med primorsko in gorenjsko prog (Tivolski lok), nadgradnjo postaje Ljubljana, daljinsko vodenje prometa.

V preteklih dveh letih je bil dosežen ključen preobrat na področju **državnih cest**. Na podlagi Resolucije o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 in 6 letni drsni planov se stremi k zagotavljanju stabilnega in bolj enakomernega obsega vlaganj. Za investicijsko vzdrževanje, ureditve, preplastitve in obnove cest, sanacije križišč, rekonstrukcije in modernizacije cest, geotehnične projekte, novogradnje cest in gradnjo obvoznic, ureditev kolesarskih površin ter sanacije brežin, zidov in plazov je potrebno ohraniti obseg proračunskih izdatkov na ravni 2018/2019.

Za čim bolj optimalno financiranje investicij in investicijskega vzdrževanja prometne infrastrukture v skladu z nacionalnim programom razvoja prometa v Republiki Sloveniji je potrebno v največji možni meri izkoristiti obstoječe namenske vire za investicije in investicijsko vzdrževanje prometne infrastrukture, to je letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu in koncesijske dajatve Luke Koper, d. d., ki pripada Republiki Sloveniji, ter dajatve za odjavljena vozila.

Sodoben **avtocestni križ** se bo nadgrajeval z vlaganji na razvojnih oseh. V letu 2020 se bo pričela gradnja druge cevi avtocestnega predora Karavanke, ki ga vzdržujeta in upravljata Slovenija in Avstrija. Za izboljšanje mobilnost, kvalitete življenja in vzpostavitve boljših pogojev za razvoj trajnostnega prometa prebivalcev je potrebno odpravljanje ozkih grl na kritičnih avtocestnih odsekih (razširitev AC odseka Koseze–Kozarje v 6-pasovnico, sanacija obstoječe cevi karavanškega predora) ter zagotoviti ustrezno prometno povezavo na prometnem omrežju za skladen regionalni razvoj v vzhodni kohezijski regiji, med drugim na 3. razvojni osi, ki bo povezala Koroško z jugovzhodno Slovenijo. Del povezave so odseki od priključka Šentrupert proti Velenju in Slovenj Gradcu ter naprej do meje z Avstrijo na severu ter od avtoceste A2 pri Novem mestu do priključka Maline ter nato proti jugu do meje s Hrvaško.

Za javna **letališča** za mednarodni zračni promet so v pripravi prostorski akti, ki bodo omogočili razvoj in širitev letališke dejavnosti na letališčih Jožeta Pučnika Ljubljana, Edvarda Rusjana Maribor in Portorož.

Prednostne naloge na področju **pomorstva** predstavljajo vlaganja v nadaljnji razvoj kopskega tovornega pristanišča in zagotavljanje višjega nivoja varnosti plovbe in varstva obalnega morja pred onesnaženji.

Vlaganja Luke Koper, d.d. bodo usmerjena predvsem v zagotavljanje povečanih zmogljivosti kontejnerskega terminala na Pomolu I, izgradnjo novega Ro-Ro priveza za avtomobile, skladiščnih in operativnih pogojev, ureditev novih vhodov v pristanišče v funkciji razbremenitve prometa pri navezavi na javno infrastrukturo, nadgradnjo obstoječe infrastrukture in opreme ter poglobljanje bazenov v pristanišču. Ustrezne globine in vzdrževanje vplovnih kanalov v koprsko pristanišče zagotavlja RS, pri čemer se za bolj kakovostno in učinkovitejše vključevanje Slovenije v evropsko prometno omrežje, v luči povečanega obsega pretovora načrtuje poglobljanje bazena II na globino 16 metrov. Ob pravočasno vzpostavljeni dodatni železniški povezavi Koper–Divača bi pretovor v letu 2030 predvidoma lahko presegel 35 mio ton. V teku je nakup nepremičnin na območju DPN, s ciljem, da postanejo vsa zemljišča na območju kopskega tovornega pristanišča last RS. S tem se bodo zagotovile dodatne skladiščne in manipulativne površine za razvoj pristaniške dejavnosti.

IKT in druga infrastruktura

Gradnja zelo zmogljive IKT infrastrukture je eden od elementov prihodnjega razvoja Slovenije. Brez široke razvejanosti zelo zmogljivih omrežij bodo deli Slovenije, predvsem to velja za manj naseljena in ruralna območja, razvojno zaostali. Še bolj se bo poglobila ločnica med državljanji, ki bodo vključeni v informacijsko družbo in med tistimi, ki ne bodo. To pride še toliko bolj do izraza ob razmerah, katerim smo priča sedaj. Zaradi omejenosti širokopasovne infrastrukture bodo manj kakovostne tudi javne storitve (zdravstvo, šolstvo ...), kar se ravno v takšni situaciji pokaže kot ključno.

Cilji so:

- spodbujanje uporabe digitalnih tehnologij in interneta v vseh segmentih družbe: dvig uporabe interneta,
- spodbujanje povpraševanja po rabi digitalnih/internetnih/elektronskih storitev: dvig penetracije oz. naročnin na internet (prednosti digitalizacije),

- spodbujanje uporabe elektronskih komunikacijskih storitev in storitev e-uprave, e-zdravja, e-bančništva, spletnega nakupovanja in drugih e-storitev,
- promocija digitalnega preoblikovanja družbe: dvig uporabe e-storitev javnega sektorja in tudi sicer,
- dvigovanje nivoja informacijske in kibernetске varnosti IKT infrastrukture.

Ključno je tudi s **programi ozaveščanja in informiranja za e-vključenost** (npr. dvig rabe digitalnih kompetenc e-veščin in e-kompetenc), spodbuditi povpraševanje po širokopasovnih storitvah dostopa do interneta. Primanjkljaj na področju e-veščin in e-kompetenc je namreč eden od poglobitnih razlogov zakaj se prebivalstvo ne odloča za uporabo storitev elektronskih komunikacij (priklop na internet).

Cilji so:

- spodbujati in razvijati splošno računalniško pismenost,
- vzpostaviti napredno, mednarodno primerljivo infrastrukturo,
- vpeljati programe za pridobivanje digitalnih kompetenc in digitalnih znanj, katerih cilj je razvijanje računalniške in digitalne pismenosti za boljše komuniciranje v družbi in opravljanje delovnih nalog, s poudarkom na pridobivanju znanja za uporabo računalniške in digitalne tehnologije, kot npr. interneta, e-pošte, e-uprave, e-zdravja, mobilnega telefona in drugih digitalnih naprav ter znanja zlasti za starejše.

5. PROCES PRIPRAVE

Nacionalni reformni program je bil tokrat pripravljen v času izrednih okoliščin. Epidemija COVID-19 je namreč povzročila izjemen ekonomski šok. Vlada je zaradi izjemnih okoliščin sprejela vrsto ukrepov. Ker je hitrost sprejemanja ukrepov v danih okoliščinah ključnega pomena, je pri pripravi ukrepov prišlo do odstopa od običajnih praks posvetovanja s socialnimi partnerji. Hkrati so aktualni in prihodnji ukrepi vlade, ki so predstavljeni v dokumentu, skoraj izključno vezani na zajezitev posledic epidemije. Skladno s tem in glede na dejstvo, da je javno življenje omejeno, letošnji nacionalni reformni program ni bil obravnavan v Državnem zboru, kot je izhajalo iz prakse preteklih let, članom Ekonomsko-socialnega sveta pa je bil posredovan zgolj v pisne pripombe. Vseeno si je vlada prizadevala, da bi pri pripravi ukrepov za zajezitev epidemije in njenih posledic na gospodarstvo, v kar največji možni meri upoštevali predloge in pripombe zainteresirane javnosti.

Pri pripravi predloga ključnih ukrepov za omilitev posledic epidemije COVID-19 za državljane in gospodarstvo je sodelovala strokovna posvetovalna skupina, sestavljena iz priznanih ekonomistov, drugih strokovnjakov in predstavnikov gospodarstva (skupino vodi ekonomist Matej Lahovnik, člani delovne skupine so ekonomisti: Mojmir Mrak, Igor Masten, Marko Jaklič, Dušan Mramor, Sašo Polance in Janez Šušteršič, strokovnjaki iz drugih področij: Tomaž Štih, Žiga Turk in Ivan Simič ter podjetniki Ema Pogačar, Jure Knez in Dušan Olaj). Ob upoštevanju predlogov te skupine je vlada oblikovala Smernice z naborom ukrepov za omilitev posledic epidemije za državljane in gospodarstvo. Na tej podlagi je vlada konec marca sprejela predlog Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo, kamor je bilo vključen prvi sklop najnujnejših ukrepov. Zaradi potrebe po hitrem sprejetju zakona socialni partnerji pod okriljem Ekonomsko-socialnega sveta o zakonu niso razpravljali.

So pa socialni partnerji v zvezi s predlogi prvih interventnih ukrepov svoj odziv podali na delovnem posvetu Ekonomsko-socialnega sveta 11. marca 2020, v nadaljevanju pa sta bili v okviru delovne skupine za pripravo interventnih ukrepov, ki jo vodi minister za delo, družino, socialne zadeve in enake

možnosti, s sindikati izvedeni še dve srečanji 6. in 21. aprila 2020. Ob tem pa je med socialnimi partnerji in ministrstvom oz. vlado tekla tudi intenzivna pisna komunikacija.

Socialni partnerji so tudi v okviru obravnave Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo v državnem zboru podali številne pisne pripombe, ki so skupaj z ostalimi mnenji zainteresirane javnosti objavljene na spletnih straneh državnega zbora. Večina socialnih partnerjev je zakon ocenila kot korak v pravo smer, vseeno pa so imeli še določene pripombe. Ključne pripombe sindikatov so se nanašale na povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi odsotnosti iz razloga višje sile, saj se upravičenih delodajalcev ne zavezuje k ohranitvi delovnih mest v določenem prihodnjem obdobju. Hkrati so opozorili, da kljub napovedim zakon ne predvideva, da bi bili vsi delavci, ki bi jim v času epidemije prenehala pogodba o zaposlitvi, upravičeni do nadomestila plače. Opozorili so tudi, da so iz rešitev v zakonu izvzeti delavci, ki delo opravljajo na podlagi pogodb civilnega prava in na podlagi študentskih napotnic, na kar so opozorile tudi študentske organizacije. So pa tako sindikati kot delodajalci predlagali, da se določbe zakona, ki se vežejo na povračila nadomestil plač uporabljajo od razglasitve epidemije 13. marca in ne šele od 1. aprila, kot je predlagala vlada. Delodajalci so opozarjali še na neustrezno postavljene kriterije glede prihodkov delodajalca oziroma samozaposlenega, da bo le-ta upravičen do povračil plače za zaposlenega na čakanju ali odsotnega iz razloga višje sile oziroma mesečnega temeljnega dohodka. Opozorili so tudi na pomanjkanje ukrepov za zagotovitev likvidnosti gospodarstva in na težavo pri plačevanju najemnin. Pripombe so bile deloma upoštevane, saj je bil z amandmajem datum veljavnosti nekaterih ukrepov iz zakona spremenjen na 13. marec, spremenjeni pa so bili tudi kriteriji pod katerimi bodo delodajalci upravičeni do povračila plač za zaposlene. Več pripomb je bilo vključenih tudi v popravke prvega svežnja, ki jih je vlada sprejela 21. aprila.

V procesu priprave drugega svežnja ukrepov usmerjenega predvsem v zagotavljanje likvidnosti gospodarstva je Vlada RS imenovala delovne skupine s predstavniki iz različnih področij. Delovno skupino za gospodarstvo vodi minister za gospodarski razvoj, v njej pa sodelujejo predstavniki organizacij gospodarstva in kmetijstva; delovno skupino za finance vodi minister za finance, kjer sodelujejo Banka Slovenije, Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, banke in Fiskalni svet; delovno skupino s predstavniki opozicije in nevladnih organizacij vodi državni sekretar v kabinetu predsednika vlade; delovno skupino, ki sodeluje s predstavniki šolstva, sindikatov in socialnega varstva vodi minister za delo, družino in socialne zadeve; zadnjo delovno skupino, v kateri sodelujejo predstavniki samoupravne lokalne skupnosti in združenja občin vodi minister za javno upravo. Vlada je pri pripravi novega svežnja ukrepov upoštevala predloge, ki so jih obravnavale delovne skupine.

Zadnji sveženj ukrepov, ki bo hkrati predstavljal načrt za zagon gospodarstva, je načrtovan v mesecu maju 2020. Pri pripravi tega, bodo upoštrevani predlogi podani in obravnavani na ustanovljenih delovnih skupinah.

ANEKS 1: NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJEV EU 2020

1. Zaposlovanje

Zadnji razpoložljivi podatki s področja zaposlovanja, ki so se v mesecu aprilu zaradi pandemije zelo spremenili, so navedeni v poglavju 3.1.

V letu 2017 je delovne aktivnosti (20 – 64 let) stopnja dosegla 73,4 %, v letu 2018 - 75,4 % in v tretjem četrtletju leta 2019 - 76,2 %. Slovenija je že v letu 2018 dosegla cilj zastavljen do leta 2020, in sicer 75 % zaposlenosti prebivalstva (vir: Eurostat).

Vzporedno z visoko rastjo zaposlenosti se je zniževala brezposelnost. Stopnja registrirane brezposelnosti, ki jo izračunava Zavod RS za zaposlovanje, je novembra 2019 znašala 7,4 %, kar je za 0,7 o. t. manj kot novembra 2018, ko je znašala 8,1 %. Stopnja registrirane brezposelnosti moških je znašala 6,7 %, žensk pa 8,3 %. Sezonsko prilagojena stopnja anketne brezposelnosti, ki jo na osnovi podatkov Ankete o delovni sili izračunava Eurostat pa je v letu 2019 znašala 5,2 % oz. 1,5 o. t. manj kot v letu 2018. Ukrepi aktivne politike zaposlovanja so usmerjeni k povečanju zaposljivosti ranljivih skupin na trgu dela: starejših, nižje in srednje izobraženih, mladih in dolgotrajno brezposelnih.

V letu 2019 je bilo v različne programe APZ vključenih nekaj več kot 27.600 brezposelnih oseb, kar je za 11,4 % manj kot v letu 2018. Delež vključenih brezposelnih oseb starejših od 50 let in delež vključenih brezposelnih oseb z nizko izobrazbo, med vsemi vključenimi v APZ, se zadnja leta povečujeta. V letu 2019 se je v primerjavi z letom 2018 delež starejših, vključenih v programe APZ povečal za 2,8 o. t., delež nizko izobraženih pa za 4 o. t.

Število dolgotrajno brezposelnih oseb se je v zadnjih letih zniževalo. Konec decembra 2019 je bilo v evidenci brezposelnih oseb 36.815 takih, ki so brez zaposlitve eno leto ali več, kar je 5,6 % manj kot decembra 2018. Delež dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi je bil decembra 2019 48,9 %, kar je 1,5 o. t. manj kot konec leta 2018. Ostaja pa velik delež tistih, ki so brezposelni dve leti ali več. Njihova struktura je z vidika ponovnega vključevanja na trg dela vse bolj zahtevna, najpogosteje gre za osebe z več ovirami pri zaposlovanju (starost, invalidnost, zdravstveno stanje, odvisnost, razne socialne ovire ipd.). Na Zavodu RS za zaposlovanje intenzivirajo obravnavo dolgotrajno brezposelnih v okviru osnovnega in poglobljenega kariernega svetovanja (skupinsko in individualno, intenzivno spremljanje izvajanje zaposlitvenih načrtov) in pri osnovnem kariernem svetovanju pripravljajo ocene stanja dolgotrajne brezposelnosti po 12 mesecih prijave v evidenci brezposelnih. Obenem jih še intenzivneje vključujejo v predstavitve in ogleda prostih delovnih mest z namenom motiviranja za vključevanje v programe usposabljanja (pridobivanje veščin in kompetenc), organizirajo razgovore z delodajalci, izvajajo timske obravnave za iskanje rešitev v povezavi s Centri za socialno delo in intenzivno sodelujejo z izvajalci programov socialne aktivacije (napredek, vključevanje v programe APZ).

Za višjo zaposlenost dolgotrajno brezposelnih so bili že v letu 2017 sprejeti ukrepi v skladu s priporočili Sveta EU za integracijo dolgotrajno brezposelnih na trg dela. V skladu s tem v je bilo okrepljeno sodelovanje med Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) in Centri za socialno delo preko programov socialne aktivacije. S spremembo ZUTD v letu 2018 je bila omogočena postopna deregistracija brezposelnih oseb v primeru kršitev (opozorilo po prvi kršitvi, izključitev po drugi), na ZRSZ je bila uvedena poglobljena ocena ob nastanku dolgotrajne brezposelnosti z namenom boljšega reševanja brezposelnosti. Pokritost dolgotrajno brezposelnih z integracijskim zaposlitvenim načrtom je bila v 2018 - 100 %. V okviru območnih služb ZRSZ delujejo pisarne za delodajalce, kjer se je okrepilo sodelovanje z delodajalci, kar tudi pripomore k učinkovitejši integraciji dolgotrajno brezposelnih oseb

na trg dela. Prav tako je zastopanost dolgotrajno brezposelnih med vsemi vključenimi brezposelnimi v programih aktivne politike zaposlovanja dokaj visoka (2018: 36,5 %, 2019: 32,8 %). Največje število dolgotrajno brezposelnih je bilo v letu 2019 vključenih v ukrep izobraževanja in usposabljanja, v katera se je na novo vključilo 4.473 dolgotrajno brezposelnih oseb. V letu 2019 je bilo po podatki Eurostata med delovno aktivno populacijo v Sloveniji 4,1 % dolgotrajno brezposelnih (EU28: 3,9 %) - delež se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 1,8 o.t. (EU28 za 1 o. t.).

V povezavi z večanjem zaposljivosti dolgotrajno brezposelnih oseb je bila v okviru izvajanja programa EK za podporo strukturnim reformam Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti odobrena tehnična pomoč, in sicer na področju vključevanja dolgotrajno brezposelnih na trg dela. Tehnično podporo izvaja OECD (pregled stanja in izvedba pilotnega projekta).

V letu 2020 se bodo nadaljevale aktivnosti na področju izvajanju intenzivne obravnave brezposelnih oseb, prejemnikov socialnih pomoči, predvsem v smislu okrepljenega in uspešnega sodelovanja dveh institucij – Zavoda RS za zaposlovanje in Centrov za socialno delo.

Kljub temu da so se v letu 2019 nadaljevale ugodne razmere na trgu dela, ki so vplivale tudi na povečanje zaposlenosti, pa se že nakazujejo tudi izzivi pomanjkanja delavcev zaradi slabše demografske slike aktivnega prebivalstva. Demografski izziv je potrebno nasloviti s spodbujanjem hitrejšega vključevanja mladih na trg dela in daljšanjem obdobja delovne aktivnosti starejših. Ključnega pomena pri tem je spodbujanje in zagotavljanje možnosti vključevanja v vseživljenjsko učenje in krepitev kompetenc vseh delavcev.

Kot podporni ukrepi na trgu dela za zmanjševanje neskladja med ponudbo in povpraševanjem se je v letu 2019 nadaljevalo podeljevanje štipendij za deficitarne poklice, s katerimi se zagotavlja ustrezen kader na trgu dela glede na povpraševanje delodajalcev, spodbuja vpis na vrste in področja izobraževanja, ki pospešujejo gospodarski razvoj in izboljšujejo zaposljivost, spodbuja vpise v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter promovira poklicno in strokovno izobraževanje. V letu 2019 je bilo na novo podeljenih 1.000 štipendij, enak obseg se predvideva tudi v letu 2020. Prav tako se v letu 2020 nadaljuje izvajanje kadrovskega štipendiranja prek regijskih štipendijskih shem. Gre za ukrep, ki je namenjen delodajalcem in zagotavlja usmerjeno povezovanje človeških virov in zaposlovalne sfere. Podjetja si namreč lahko preko dolgoročnega kadrovskega načrtovanja zagotovijo razvoj ustreznih kadrov in na ta način spodbudijo lasten razvoj.

V 2019 se je pričel izvajati tudi projekt, namenjen osebam, ki jim grozi izguba zaposlitve. Projekt nudi dodatno aktivno podporo ukrepu obvezne registracije v evidenco iskalcev zaposlitve v času odpovednega roka. Namenjen je tudi zaposlenim za določen čas in tistim, ki jih ogroža odpoved zaposlitve zaradi tehnoloških sprememb. Cilj projekta je nadaljnji razvoj karijerne poti in pridobitev ustreznih veščin za ponovno in čimprejšnjo vključitev na trg dela. V okviru razpoložljivih sredstev bodo partnerji z brezplačnim informiranjem, motiviranjem, kariernim svetovanjem in usposabljanji sledili cilju, da vsaj 800 osebam izmed 3200 vključenih (v obeh kohezijskih regijah) omogočijo ohranitev delovnih mest oz. lažji prehod v novo zaposlitev.

V letu 2019 sta pričela z delovanjem Karierna centra za mlade (za mlade med 6. in 19. letom, v vsaki kohezijski regiji deluje po en center), ki sta namenjena izvajanju aktivnosti za opolnomočenje mladih glede načrtovanja kariere kot npr. informiranje o poklicih, spoznavanje njihovih interesov, lastnosti, kompetenc, prepoznavanje potreb delodajalcev in trga dela. Poleg tega karierna centra zagotavljata podporo svetovalnim delavcem in staršem pri izvedbi karierne orientacije za šolajočo mladino in razvoj novih pristopov pri izvajanju karierne orientacije za šolajočo mladino.

Za zaprte osebe programe usposabljanja in izobraževanja izvaja Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij ter zagotavlja možnost dela med prestajanjem kazni zapora z namenom pridobivanja delovnih kompetenc za lažje vključevanje na trg dela po odpustu.

Uprava za probacijo je bila ustanovljena 1. januarja 2018. Namen probacije je izvrševanje kazni v skupnosti namesto v zaporu, s tem pa kaznovana oseba ostane dejavna v socialnem okolju, obdrži družbene ugodnosti ter občutek pripadnosti in vrednosti v družbi, kar bi ji z odvzemom prostosti tudi vzeli oziroma precej omejili. Zaposlena oseba, vključena v probacijo, z delom pridobiva osnovna sredstva za življenje, na katera so vezane različne materialne in socialne pravice, kljub temu, da prestaja kazen zapora. V primeru, da je oseba, vključena v probacijo, brezposelna, ji probacijski uslužbenec preko strokovne obravnave pomaga poiskati vzroke in posledice brezposelnosti ter možnosti odprave le-teh. Uprava za probacijo beleži primere, ko so izvajalci sankcij zaposlili osebe, ki so pri njih opravljali delo v splošno korist, saj so s svojim delom potrdili, da zmorejo uresničevati cilje delovnih procesov, ob tem pa so tudi odgovorni in zaupanja vredni.

2. Vlaganje v raziskave in razvoj

Slovenija je v od leta 2017 naredila znaten napor pri doseganju ciljev finančnega vlaganja v raziskave in razvoj. V državnem proračunu so se sredstva v tem obdobju povečevala. Od približno 227,5 mio evrov razpoložljivih sredstev iz strukturnih skladov v obstoječi finančni perspektivi je preko 90 % že v izvajanju ukrepov, ki stremijo k znanstveni in tehnološki odličnosti, sodelovanju in povezovanju med raziskovalno sfero in gospodarstvom, povezovanju mladih raziskovalcev z gospodarstvom, izboljšanju raziskovalne infrastrukture. Ukrepi na tem področju so opisani v poglavju 3.3.

Temeljno izhodišče pri investicijskih projektih je v tem, da se spodbuja skupno delo strokovnjakov in gospodarstvenikov pri razvoju novih tehnoloških, organizacijskih, oblikovalskih, trženjskih in drugih poslovnih rešitev z namenom, da se inovativne zamisli preoblikujejo v nove proizvode in storitve. To je pot k inovativnemu in tehnološko naprednejšemu gospodarstvu.

3. Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov

Emisijske evidence TGP Republike Slovenije za leto 2017 kažejo, da Slovenija letne cilje omejevanja emisij TGP iz sektorjev ne-ETS po Odločbi 406/2009/ES dosega in zaenkrat znatno presega. Emisije TGP v letu 2017 so bile za 10,8 % nižje od dovoljenih. V letu 2017 so se emisije zmanjšale za 2,8 % in je, po dveh zaporednih letih rasti emisij, trend spet usklajen s cilji. Prve ocene za leto 2018 kažejo na ponoven porast emisij. Ocene doseganja nadaljnjih letnih ciljev po Odločbi 406/2009/ES še naprej ostajajo pozitivne.

Možnosti za nadaljnje zmanjševanje emisij TGP in doseganje ciljev se kažejo v vseh sektorjih. Izboljšanje učinkovitosti podnebnih politik bo odvisno tudi od uspešnosti nadaljnjega vključevanja ciljev s področja nizkoogljične tranzicije v večsektorske in sektorske politike, pri čemer je potrebno ustrezno pozornost nameniti konkurenčnosti gospodarstva. Dodaten potencial predstavljata možnost vzpostavitve celovitega sistema za informiranje, izobraževanje, usposabljanje in ozaveščanje o problematiki podnebnih sprememb in celovit pristop k razogljičenju Slovenije skozi prehod v krožno gospodarstvo.

V letu 2020 se bo v Republiki Sloveniji zaključilo izvajanje Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP 2020) ter nadaljevala priprava dolgoročne podnebne strategije do leta 2050. Glavni cilj dolgoročne podnebne strategije bo določiti ciljne vrednosti zmanjšanja emisij TGP v obdobju do leta 2050 skladno s Pariškim sporazumom. Sprejet Celovit nacionalno energetski in podnebni načrt Slovenije (v nadaljevanju: NEPN) zajema ukrepe za doseganje emisijskih ciljev do leta 2030. Oba dokumenta se pričneta izvajati z letom 2021.

Evropska unija je v letu 2017 vzpostavila Platformo za premogovne regije v prehodu, ki naj bi olajšala razvoj projektov in dolgoročnih strategij za opuščanje rabe premoga. V letu 2020 bo Slovenija pripravila nacionalno strategijo za opuščanje rabe premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda. Ključne aktivnosti, ki jih bo izvedla Slovenija, bodo morale stremeti k ustrezni preobrazbi Savinjsko-Šaleške in Zasavske regije.

V letu 2021 bo predvidoma sprejet Energetski koncept Slovenije (v nadaljevanju: EKS), ki predstavlja osnovni dolgoročni razvojni dokument na področju energetike. EKS bo na podlagi projekcij gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja države ter na podlagi sprejetih mednarodnih obvez določil cilje zanesljive, trajnostne in konkurenčne oskrbe z energijo za prihodnjih 20 let in okvirno za 40 let.

4. Povečanje rabe obnovljivih virov energije

Slovenija je v SRS 2030 določila, da je »prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo prednostna razvojna usmeritev za celotno gospodarstvo«. Eden od zastavljenih kazalnikov uspešnosti je delež obnovljivih virov v končni rabi energije. Tako strateški dokument kot Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt, ki je bil sprejet 27. februarja 2020, določata kot ciljno vrednost vsaj 27 % delež obnovljivih virov v končni rabi energije.

Razpršena proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: OVE) predstavlja pomemben steber prihodnje trajnostne proizvodnje elektrike, ki bo dopolnjevala proizvodnjo v večjih proizvodnih napravah na prenosnem omrežju. Za uspešno doseganje energetskih in podnebnih ciljev bo ključno povezovanje različnih energetskih sektorjev, še posebej električne energije, plina ter daljinskega ogrevanja in hlajenja ter prometa, kot tudi ustrezna prilagoditev prostorske in okoljske zakonodaje za lažje doseganje teh ciljev.

Na področju OVE sta v teku dva javna razpisa za izgradnjo daljinskih sistemov na obnovljive vire energije in izgradnjo naprav za proizvodnjo električne energije z izrabo sončne energije. Oba sta sofinancirana s sredstvi Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. V obdobju 2020–2021 so na področju OVE predvidene različne spodbude (finančne in zakonodajne) na področju podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPT), investicijske subvencije za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE, spodbude na področju samooskrbe z električno energijo iz OVE ter spodbujanje razvoja sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja na OVE in odvečno toploto.

Spodbujanje rabe obnovljivih virov energije predstavlja pomemben del evropske kohezijske politike po letu 2021. Slovenija se bo usmerila predvsem na prehod na sončno in geotermalno energijo, razvoj sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja na OVE, ki vključujejo tudi uporabo biomase ter razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv z vzpostavitvijo spodbud za proizvodnjo naprednih biogoriv iz biomase ter sintetičnih biogoriv.

Slovenija je v EU na 4. mestu glede na delež porabe energije v sektorju prometa v končni rabi energije. Uvajanje OVE v prometu je izjemno zahtevno. Slovenija namerava povečati delež biogoriv v fosilnih gorivih, pri čemer bo prednostno usmerjena v razvoj, proizvodnjo in uporabo naprednih trajnostnih biogoriv. Pri tem se bo izkoristilo razvojne potenciale glede na razpoložljive surovine ter spodbudil potreben tehnološki razvoj z razvojnimi spodbudami za izvedbo pilotnih projektov.

5. Učinkovita raba energije

Energetska in snovna učinkovitost v povezavi s trajnostno rabo in lokalno oskrbo z energijo je razvojno najpomembnejši segment moderne družbe. Pospešen razvoj teh področij, ki temelji na rasti kakovosti energetske storitve ob manjšem vložku energije, je eden od temeljnih elementov prehoda v podnebno nevtralno družbo in bo ključno vplival na konkurenčnost slovenske družbe v prihodnje. Ob tem je pomembno krepiti že izrazito razvite kompetence slovenskih podjetij. NEPN temelji na predpostavki, da bodo nove energetske tehnologije, zlasti na področjih učinkovite rabe energije in lokalne oskrbe z energijo, ključnega pomena za uspešen boj proti podnebnim spremembam in morajo omogočiti doseganje ciljev s stroški, ki jih bo gospodarstvo lahko preneslo. Slovenija si je v okviru NEPN zadala izboljšati energetske učinkovitost za vsaj 35 % do 2030.

Pomembni cilji zmanjševanja rabe energije v stavbah so bili določeni z Dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb energetske prenove stavb (DSEPS). Vizija, ki jo opredeljuje obstoječi DSEPS ter jo zasleduje tudi NEPN, je doseči nizkoogljično rabo energije pri stavbah do leta 2050. Z znatnim izboljšanjem energetske učinkovitosti in povečanjem izkoriščanja OVE v stavbah se bodo bistveno zmanjšale tudi emisije drugih škodljivih snovi v zrak. Cilj Slovenije je tudi, da postane prepoznavna na področju trajnostne gradnje.

Okvirni mejniki za leta 2030, 2040 in 2050, nacionalno določeni merljivi kazalniki napredka, z dokazi podprte ocene pričakovanih prihrankov energije in širših koristi ter njihovi prispevki k ciljem energetske učinkovitosti Unije, kot so vključeni v časovne načrte, določene v dolgoročnih strategijah prenove nacionalnega fonda javnih in zasebnih stanovanjskih in nestanovanjskih stavb v skladu s členom 2a Direktive 2010/31/EU, bodo določeni v novi »Dolgoročni strategiji prenove za podporo prenove stavb do leta 2050«, ki bo predvidoma sprejeta v letu 2020.

Na področju učinkovite rabe energije je v teku sistem celovitih energetske prenove stavb javnega sektorja, ki se sofinancirajo iz sredstev evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020. Prav tako se sofinancira energetska prenova stavb v lasti in rabi občin. Z objavljenimi razpisi in povabili se spodbuja izvedba operacij po modelu pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije, ki omogoča večji obseg naložb z manj javnimi sredstvi za celovite energetske prenove javnih stavb.

Izboljšanje energetske učinkovitosti (energetska prenova stavb, tudi javnih in posebnih stavb, z upoštevanjem trajnostne gradnje ter napredno upravljanje sistemov v in na stavbah) predstavlja najpomembnejši del izhodišč za večletni finančni okvir v prihodnjem programskem obdobju za področje energetike. Poleg tega so predvidene tudi spodbude za razvoj pametnih energetske sistemov in omrežij ter hrambe energije na lokalni ravni, in sicer spodbujanje lokalnih energetske skupnosti ter spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi.

Ukrepi za učinkovitejšo rabo energije so vključeni tudi v razpisih za nepovratna sredstva na področju lesarstva. S posodobitvijo tehnološkega parka podjetja ne samo postanejo bolj konkurenčna, ampak tudi energetske učinkovitejša, saj je sodobna oprema, podprta z ustrezno programsko opremo, tudi energetske in snovno (natančnejša proizvodnja, manj odpada) učinkovitejša. Odpadni les lahko predstavlja vhodno surovino za druge proizvode, les, ki industrijsko ni več uporaben, pa se lahko uporabi kot biomasa za ogrevanje, kar pomeni zapiranje snovno-energetskega kroga na mikro ravni (znotraj proizvodne enote).

6. Cilj terciarnega izobraževanja

V Sloveniji je bilo leta 2018 terciarno izobraženih 42,7 % prebivalcev v starosti od 30 do 34 let. S tem Slovenija dosega cilj strategije Evropa 2020 (40 %). Vrednost kazalnika je za 3,7 odstotne točke nižja kot leta 2017 (46,6%), kar je povezano z zaključevanjem pred-bolonjskih visokošolskih študijskih programov; te je bilo mogoče zaključiti do septembra 2016. Razlike med spoloma so velike: delež žensk v tej skupini je bil namreč 53,3-odstoten, delež moških pa 31,6 (Eurostat). Povprečna starost diplomantov terciarnega izobraževanja je bila 27,3 let (enaka kot leta 2017 in nižja kot leta 2016, ko je znašala 31,7 let).

Delež diplomantov, ki so se zaposlili v 1-3 let po diplomi, je leta 2017 znašal 82,4 odstotkov in raste že od leta 2012, ko je znašal 78,6 odstotkov. Čeprav se Slovenija počasi približuje ravni pred krizo, je še vedno pod povprečjem EU (84,9 %).

Od spremembe Zakona o visokem šolstvu v letu 2017 se letna proračunska sredstva za študijsko dejavnost na tej ravni postopno povečujejo, in sicer dokler ne bodo dosegla enega odstotka BDP, to je najkasneje v obdobju petnajstih let od uveljavitve zakona. Tako so se sredstva leta 2017 povečala za 2,5 odstotka glede na leto 2016, leta 2018 za 5 odstotkov glede na 2017, in v letu 2019 za 7,5 odstotkov glede na predhodno leto (tudi zaradi dviga plač v javnem sektorju).

Slovenija s pomočjo sredstev evropskega socialnega sklada in v okviru pogajanj za sredstva razvojnega stebra financiranja študijske dejavnosti (iz proračuna RS) nadaljuje z izvajanjem številnih ukrepov s prioritetenih področij visokega šolstva: izboljšanje kakovosti študija, internacionalizacija visokošolskega prostora (doma in v tujini) in sodelovanje z okoljem. Še naprej se bodo podpirali projekti sodelovanja z gospodarstvom in negospodarstvom v lokalnem in regionalnem okolju. Podprti bodo projekti študentov za proučevanje različnih kreativnih in inovativnih rešitev za izzive negospodarskega in neprofitnega sektorja.

Spodbuja se usposabljanje visokošolskih učiteljev in strokovnih sodelavcev za uvajanje inovativnih prožnejših oblik učenja in poučevanja ter modernizacijo visokošolske didaktike s preudarno uporabo IKT in prehod na digitalno izobraževanje. S tem se izboljšuje tudi kakovost visokošolskega izobraževanja ter krepi prenos spretnosti in znanj, vključno z znanji o didaktični uporabi IKT, na študente.

Preko sredstev Evropskega socialnega sklada se financira tudi ukrep uvajanja sistema spremljanja zaposljivosti oziroma zaposlenosti visokošolskih diplomantov, ki pa še ni splošno dostopen.

7. Zgodnje opuščanje šolanja

Slovenija je na področju zgodnjega opuščanja šolanja že uresničila cilj strategije Evropa 2020 (manj kot 10 %). Po podatkih Eurostata je bilo v letu 2018 v Sloveniji 4,2 % mladih, starih 18–24 let, ki so opustili šolanje, preden so pridobili srednješolsko izobrazbo, kar je precej nižje od povprečja EU (10,5 % v letu 2018). Slovenija se tako uvršča na drugo mesto med šestimi najuspešnejšimi državami, kjer je delež nižji od 5 %.

Slovenija ima za preprečevanje zgodnjega opuščanja izobraževanja vzpostavljene preventivne ukrepe. Ti omogočajo odkrivanje učencev, pri katerih obstaja tveganje opustitve šolanja, nudenje strokovne in učne pomoči ter vključitev v svetovalni proces na šoli. Več ukrepov cilja na vzpostavitev spodbudnega šolskega okolja za učence z migrantskim ozadjem, ki tako v Sloveniji kot v EU pogosteje opustijo šolanje kot njihovi vrstniki.

Ukrepe za uspešno vključevanje otrok priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v izobraževanje zajemajo pouk slovenščine kot tujega jezika, pouk maternih jezikov, usposabljanje učiteljev za medkulturnost kot novo obliko sobivanja in podobno. Sprejet je bil program opismenjevanja v slovenščini za tuje govorce, s posebnim dodatkom za odrasle, stare od 15 do 18 let, ki omogoča njihovo vključevanje v osnovnošolsko izobraževanje. Prav tako je vzpostavljena spletna stran z informacijami za vodstva šol, učitelje, starše in vso zainteresirano javnost o različnih vidikih vključevanja priseljencev. V 2017 so bile sprejete spremembe Zakona o gimnazijah in Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki so posebno pozornost namenjata lažjemu in ustrežnejšemu vključevanju dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje. V letu 2019 pa je bil sprejet tudi Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole. Spremembe in dopolnitve se nanašajo na področje določitve kriterijev za dodelitev ur slovenščine za učence priseljence iz drugih držav. Sprememba že v šolskem letu 2019/2020 prinaša občutno povečanje števila ur slovenščine za učence priseljence ter možnost sistemizacije deleža delovnega mesta strokovnega delavca na osnovnih šolah, če se v začetku šolskega leta vključi 9 ali več učencev.

S podporo Evropskega socialnega sklada so nastala gradiva za poučevanje in učenje slovenščine kot tujega jezika, ki so dostopna na spletu. Objavljen je bil tudi razpis »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev (2016-2021)«, ki preko programov profesionalnega usposabljanja deluje v smeri opolnomočena strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje otrok, učencev, dijakov in študentov priseljencev ter otrok večinske kulture. Eden izmed ciljev projekta je poleg spodbujanja medkulturnega dialoga in sprejemanje drugačnosti tudi priprava predloga programa dela z otroki priseljencev. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je v letu 2018 (po desetletju trajajočih različnih projektov na temo vključevanja priseljencev) v okviru projekta »Izzivi medkulturnega sobivanja« pridobilo dokument »Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja«, kjer so predlagane nekatere spremembe in dopolnitve zakonskih podlag s področij: začetnega učenja slovenščine, individualnega načrta aktivnosti kot dokumenta, ki prispeva k pripoznanju učenčevega predhodnega znanja in izkušenj, prilagoditev preverjanja in ocenjevanja znanja med šolskim letom, normativnih sprememb in kadrovske zmožnosti za izvajanje uspešnega vključevanja otrok priseljencev v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Dokument je tudi osnova za zakonodajne spremembe na tem področju. Trenutno je v pripravi Koncept dela za vključevanje otrok, učencev in dijakov priseljencev. Prav tako so v fazi določitve učni načrti za začetni pouk slovenščine za prvo, drugo in tretje vzgojno-izobraževalno obdobje. Nastajajoči učni načrti pomenijo poskus približevanja pogojem učenja novega jezika, ki bi učencem priseljencem omogočili boljše jezikovno in socialno vključenost v vzgojno-izobraževalni sistem in tudi priložnost, da se jih v praksi preizkusi, evalvira in v iskanju učinkovitejših možnosti dopolni in nadgradi.

Posebni ukrepi se izvajajo tudi za otroke s posebnimi potrebami, za katere z zagotavljanjem ustreznih in čimprejšnje pomoči ter prilagoditev omogočamo, da so lahko uspešni. Za otroke, ki so ogroženi v družini ali imajo hude čustvene in vedenjske težave in motnje zagotavljamo mesta v vzgojnih zavodih, kjer na način, ki sledi načelom deinstitutionalizacije, skrbimo za njihovo ustrezno vzgojo in vključevanje v izobraževalne programe. Pripravljene so tudi nove sistemske rešitve, ki bodo krepile pomoč otrokom, šolam in vrtcem, da do najhujših čustvenih in vedenjskih težav ne pride. Vzpostavljajo se tudi nove oblike dela v dnevni obliki pomoči, kar pomeni tudi širitev programov za dijake, ki zapustijo šolo. Z obiskovanjem dnevnega programa v produkcijski šoli, jim strukturiramo okolje, pomagamo pri težavah in jih spodbudimo, da se vrnejo v izobraževalni program.

Posebna skrb je namenjena otrokom z mednarodno zaščito in mladoletnikom brez spremstva, saj resorji sodelujejo pri njihovi namestitvi v dijaške domove, njihovi oskrbi in vključitvi v sistem izobraževanja.

Od leta 2016 se iz sredstev Evropskega socialnega sklada financira tudi projekt Skupaj za znanje: izvajanje aktivnosti podpornih mehanizmov pridobivanja znanja za pripadnike romske skupnosti, ki naslavlja tako vprašanje motivacije pripadnikov in pripadnic romske skupnosti za udeležbo v izobraževanju kot tudi njihovih učnih dosežkov in je nadgradnja predhodnih razvojnih projektov s ciljem povečane participacije Romov v izobraževanju. Z vidika zgodnjega opuščanja izobraževanja so namreč predstavniki romske skupnosti ena od identificiranih ranljivih skupin. Projekt zaposluje okvirno 60 ljudi, od tega 30 pripadnikov romske skupnosti. Do konca leta 2019 je bilo v projekt vključenih 28 romskih pomočnikov, ki v 31 šolah predstavljajo glavni vezni člen med šolo in romsko skupnostjo. V projektu je posebna pozornost namenjena tudi delu s predšolskimi otroki, in sicer preko pripravljalnega vrtca, z vključevanjem romskih pomočnikov v delo rednih vrtcev ter s posebnimi aktivnostmi v večnamenskih centrih, ki so namenjene posebej predšolskim otrokom.

8. Znižanje revščine

Slovenija sodi med države, ki jih je gospodarska kriza po letu 2008 močno prizadela, kar je pokazala tudi rast indikatorjev s katerimi merimo revščino in socialno izključenost. Negativni trendi so se ustavili leta 2014, od takrat pa vsako leto beležimo zniževanje tako stopnje tveganja revščine kot kazalnika socialne izključenosti. Stopnja tveganja revščine je v letu 2018 ostala enaka kot v prejšnjem letu in znaša 13,3 %. Letni prag tveganja revščine se je zvišal za 318 evrov, na 7.946 evrov ali na 662 evrov na mesec.

Med vsemi 268.000 osebami, živečimi z dohodki, nižjimi od praga tveganja revščine, je bilo 89.000 upokojencev (ali 18,1 % od vseh upokojencev), od tega 60.000 upokojenih žensk in 29.000 upokojenih moških; 52.000 je bilo delovno aktivnih (ali 6 % od vseh delovno aktivnih), od tega 31.000 zaposlenih in 21.000 samozaposlenih; 46.000 je bilo brezposelnih (ali 45,7 % od vseh brezposelnih), 45.000 je bilo mladoletnih otrok (ali 11,7 % od vseh otrok), 36.000 pa je bilo drugih oseb (ali 20,4 % od vseh nezmožnih za delo, gospodinj, študentov, drugih neaktivnih in nerazvrščenih oseb).

Stopnje tveganja revščine so se glede na prejšnje leto znižale za zaposlene osebe (za 0,2 o. t.), samozaposlene osebe (za 2,7 o. t.) in mladoletne otroke (za 1,1 o. t.), zvišale pa so se za brezposelne osebe (za 3,9 o. t.), upokojence (za 2,2 o. t.) ter za druge neaktivne in nerazvrščene osebe (za 1,3 o. t.).

Socialni transferji in pokojnine so pomemben dejavnik zniževanja tveganja revščine. Če v dohodek ne bi šteli socialnih transferjev (družinskih in socialnih prejemkov), bi znašala stopnja tveganja revščine 23,4 %, kar znaša 0,6 o. t. manj kot v prejšnjem letu. Če bi od dohodka odšteli še pokojnine, bi se stopnja tveganja revščine zvišala na 40,5 %, kar znaša 1 o. t. manj kot v prejšnjem letu. Ti podatki kažejo, da vse oblike socialnih transferjev v Sloveniji, vključno s pokojninami, znižujejo revščino, čeprav je bil njihov vpliv v 2018 nekoliko manjši tudi zaradi ugodnih razmer na trgu dela.

Vsi kazalniki življenjske ravni na splošno kažejo na izboljšanje socialne situacije v populaciji v letu 2018, kar je v največji meri posledica relativno visoke gospodarske rasti, ugodnih gibanj na trgu dela, pa tudi ukinitve varčevalnih ukrepov iz obdobja krize, kar vpliva tako na zviševanje plač kot tudi socialnih transferjev.

S 1. januarjem 2019 se je ohranil osnovni znesek minimalnega dohodka v višini 392,85 evrov, ki po valorizaciji znaša 402,18 evra. Dvig osnovnega zneska minimalnega dohodka je neposredno vplival na višino denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ter posledično tudi razširil krog upravičencev do obeh socialnih transferjev.

Z vidika pokojninskega sistema je za preprečevanja tveganja revščine starejše populacije pomembno tudi ustrezno usklajevanje pokojnin. Le-te so se v letu 2019 uskladile dvakrat, in sicer poleg redne uskladitve po sistemskem zakonu v mesecu januarju za 2,7 %, še izredno v mesecu decembru za 1,5 %. V letu 2020 bo redna uskladitev v višini 3,2 % izvedena v mesecu februarju s poračunom za mesec januar. Redna uskladitev pokojnin se sicer po ZPIZ-2 izvede enkrat letno na podlagi rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji, ki ju ugotovi in uradno objavi Statistični urad Republike Slovenije (SURS).

Zagotovljeni znesek najnižje starostne ali invalidske pokojnine po uskladitvah od 1. decembra 2019 znaša 538,53 evra, in sicer v primeru, če starostna ali invalidska pokojnina za zakonsko predpisano polno pokojninsko dobo po vsakokratnih predpisih ne dosega tega zneska. Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je bilo do zagotovljene pokojnine decembra 2019 upravičenih 55.122 uživalcev starostne in invalidske pokojnine, od tega 47.483 uživalcev starostne pokojnine (27.942 žensk in 19.541 moških) in 7.639 uživalcev invalidske pokojnine (4.834 žensk in 2.805 moških). V letu 2019 izplačilo zagotovljene pokojnine ni prišlo v poštev za ženske, ki so imele najmanj 40 let pokojninske dobe, ker je bila njihova pokojnina višja, če je bila odmerjena od najnižje pokojninske osnove.

Z vidika preprečevanja revščine med novimi upokojenci, pa bo pomembno vlogo igrala tudi novela Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2G), ki je stopila v veljavo s 1. januarjem 2020. Dvig odmernega odstotka namreč zagotavlja višjo odmero vseh starostnih, vdovskih, invalidskih in družinskih pokojnin ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Pri tem je posebna pozornost posvečena zvišanju socialne varnosti najranljivejših skupin v okviru pokojninskega sistema, med katere spadajo prejemniki najnižje starostne, invalidske in družinske pokojnine ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

Z vidika preprečevanja naraščanja revščine med delovno aktivnimi posamezniki je pomemben tudi sprejem novele Zakona o minimalni plači, na podlagi katere se je najnižji prejemek za polni delovni čas od 1. januarja 2019 iz 638 evrov neto (843 evrov bruto) zvišal na 667 evrov (887 evrov bruto), od 1. januarja 2020 pa na 700 evrov (941 evrov bruto). Poleg tega se s 1. januarjem 2020 iz minimalne plače izvzemajo tudi vsi dodatki (za delovno dobo, delovno in poslovno uspešnost ter za težje razmere dela). Od 1. januarja 2021 se bo za izračun minimalne plače uporabljala formula. Minimalna plača tako ne bo smela biti nižja od 120 % izračunanih minimalnih življenjskih stroškov in ne višja od 140 % izračunanih minimalnih življenjskih stroškov. V okviru socialnega dialoga pa bo potrebno najti tudi druge mehanizme kako nadalje zmanjševati tveganje revščine med delovno aktivnim prebivalstvom.

V letu 2019 so bile sprejete spremembe na področju zakonodaje o urejanju trga dela, ki od 1. januarja 2020 zvišujejo nadomestilo za brezposelnost in krepijo ukrepe za hitrejšo aktivacijo brezposelnih oseb. Med ključnimi spremembami, ki jih prinaša novela Zakona o urejanju trga dela, je **zvišanje minimalnega zneska denarnega nadomestila iz 350 evrov bruto na 530 evrov bruto, oz. izenačitev tega zneska v neto obliki z zneskom minimalnega dohodka za samsko osebo**. S tem se izboljšuje socialni status brezposelnih oseb, hkrati pa se na ta način skuša spodbuditi tudi motivacijo za delo delovno neaktivnih oseb.

Na znižanje stopnje revščine bo predvidoma vplival tudi Zakon o socialnem vključevanju invalidov, ki je v veljavo stopil 1. januarja 2019. Zakon širi krog upravičenosti posameznikov do statusa invalida tudi na osebe z avtističnimi motnjami, osebe z zmerno do hudo možgansko okvaro in gluhoslepe osebe. Invalidi s statusom po tem zakonu bodo imeli pravico do nadomestila za invalidnost v višini seštevka denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka (2019: 591,20 evrov).

18. decembra 2019 je bila sprejeta novela Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Na podlagi sprejete novele bodo nekateri dvigi pričeli veljati za otroke rojene po 1. januarja 2021. Starševski

dodatek in najnižje izplačilo materinskega, očetovskega in starševskega nadomestila se bo dvignilo na enak znesek kot je osnovni znesek minimalnega dohodka (s 331,30 evrov bruto na 532,90 evrov bruto), pomoč ob rojstvu otroka pa se bo dvignila na 350 evrov (sedaj je v višini 286,72 evra).

Na področju izobraževanja so v kontekstu ukrepa zniževanje revščine na spletni strani Varno in spodbudno učno okolje, preko katere se lahko pridobijo informacije glede zagotavljanja varnega in spodbudnega učnega okolja, opredeljeni Podporni mehanizmi v vzgoji in izobraževanju. Izvajajo se številni ukrepi za lajšanje bremena staršev, tako s subvencioniranjem šolske prehrane kot na drugih področjih, kot so brezplačna izposoja učbenikov, razvoj e-gradiv, sofinanciranje šole v naravi, subvencioniranje bivanja dijakov in študentov v dijaških in študentskih domovih ter šolskih prevozov na področju osnovne šole in prilagojenih prevozov za težje ali težko gibalno ovirane.

Na predšolskem področju imajo otroci znižano plačilo vrtca glede na dohodkovni razred, v katerega je družina uvrščena. Otroci, ki prihajajo iz družin, v katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ne presega 191,40 EUR, so v celoti oproščeni plačila vrtca. Otroci, ki prihajajo iz socialno manj ugodnih socialnih okolij, imajo prednost pri vstopu v vrtec. V oddelkih, kjer so vključeni tudi otroci Romov, veljajo ugodnejši normativi, kar pomeni manjše število otrok na zaposlenega strokovnega delavca. Poleg tega namenjamo tudi dodatna sredstva za stroške materiala in storitev ter dodatna sredstva za izobraževanje strokovnih delavcev na tem področju. Pomembno je tudi subvencioniranje plačila za vrtec za starše, ki imajo hkrati vključena v vrtec dva ali več otrok.

V okviru zniževanja revščine in socialne vključenosti se je tudi v letu 2019 izvajal projekt »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb«, ki se financira prek sredstev evropskega socialnega sklada in prispeva k znižanju revščine za ranljivo skupino zaprtih oseb. Z izvedbo različnih programov usposabljanja in socialne aktivacije se zaprte osebe usposobi za življenje na prostosti s pridobivanjem delovnih kompetenc in hkrati z odpravo tveganj, ki pogojujejo ponavljanje kaznivih dejanj. Z možnostjo izobraževanja v okviru nalog Uprave za probacijo, se poveča možnost zaposlitve storilca kaznivega dejanja, kar pomeni na eni strani vključenost v socialno mrežo in na drugi strani stalni vir prihodka, kar zmanjšuje stopnjo revščine in posledično pritisk na socialno blagajno države.

ANEKS 2: EU SREDSTVA

Za doseganje ciljev strategije EU 2020 so sredstva kohezijske politike za obdobje 2014–2020 namenjena naslednjim prednostnim področjem: (I) vlaganje v raziskave, razvoj in inovacije (RRI), (II) konkurenčnost, zaposlovanje in usposabljanje (ESRR in ESS), (III) infrastruktura za doseganje boljšega stanja okolja, trajnostno rabo energije in trajnostno mobilnost ter učinkovito upravljanje virov (KS, ESRR). Osredotočenost na ta področja je utemeljena s potrebo po kratkoročnih ukrepih za povečanje dostopnosti do finančnih virov za podjetja, raziskave in spodbude, za povečanje zaposlenosti in zaposljivosti s hkratnim ustvarjanjem dolgoročnega stabilnega okolja, ki spodbuja razvoj kakovostnih delovnih mest s spremenjeno sestavo gospodarstva, upoštevajoč demografska gibanja.

Več kot milijarda evrov je namenjena spodbujanju podjetništva, zagonu novih podjetij, internacionalizaciji ter razvoju novih poslovnih modelov za mala in srednja podjetja. Skoraj 500 milijonov evrov je namenjenih vlaganju v zaposlovanje, krepitev in razvoj človeških virov, mobilnost in vlaganja v izobraževalni sistem in sistem usposabljanja za hitrejši prehod na trg dela. 150 milijonov evrov za povečevanje socialne vključenosti in zmanjševanje tveganja revščine. Za aktivno staranje je namenjenih 34 milijonov evrov. 914 milijonov evrov sredstev Kohezijskega sklada Slovenija usmerja v izgradnjo okoljske in prometne infrastrukture ter na področje trajnostne rabe energije.

Dodatno ima Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja 2014 - 2020 za krepitev konkurenčnosti namenjenih dobrih 32 % sredstev (od tega za investicijske ukrepe za naložbe v fizična sredstva in za naložbe v gozdarske tehnologije, predelavo, trženje in razvoj kmetijskih proizvodov približno 255 milijonov evrov javnih sredstev in za podporo za zagon dejavnosti za mlade kmete in za zagon dejavnosti za razvoj malih kmetij približno 103,6 milijonov evrov) ter dobrih 5% iz naslova lokalnega pristopa (ukrep LEADER), ki spodbuja lokalni razvoj ter dvig kakovosti življenja na podeželju.

Ukrepi kohezijske politike se izvajajo decentralizirano s strani posredniških organov, torej pristojnih resorjev (in Združenja mestnih občin Slovenije v primeru urbanega razvoja), ki hkrati skrbijo za komplementarnost z ukrepi, ki se izvajajo iz drugih virov financiranja. Do konca decembra 2019 je bilo dodeljenih sredstev za 2,6 milijarde evrov (del EU), kar je 86 odstotkov razpoložljivih sredstev; potrjene so operacije v višini 2,1 milijarde evrov (del EU), kar je 70 odstotkov razpoložljivih sredstev. Stanje kaže na to, da je večina ukrepov trenutno v fazi izvajanja, pri čemer pa beležimo zaostanke predvsem pri:

- izvedbi ukrepov protipoplavne varnosti,
- izvedbi ukrepov pokritja belih lis s širokopasovnim dostopom do interneta,
- izvedbi infrastrukturnih projektov, predvsem na področju železniške infrastrukture.

Leto 2020 pa bo močno zaznamovala pandemija COVID-19. Za naslavljanje trenutnih potreb za borbo proti pandemiji in pa za odpravo posledic pandemije se bodo uporabila tudi sredstva evropske kohezijske politike. Ukrepi, ki bodo naslovljeni, so predvsem na področju zdravstva, gospodarstva, ohranitve zaposlenosti in izobraževanja. V ta namen se preusmerjajo še ne dodeljena sredstva iz Operativnega programa za rast in delovna mesta 2014-20 ter prilagajajo že obstoječi projekti v izvajanju.

Ukrepi, ki bodo naslovljeni na področju zdravstva so:

1. Nova zdravstvena in zaščitna oprema, medicinski pripomočki, ostali ukrepi na področju zdravstvenega varstva:

- Vzpostavitev kritične infrastrukture COVID-19.
- Zagotovitev ključne medicinske in osebne varovalne opreme zaradi epidemije COVID-19.

2. Naložbe v raziskave, razvoj in proizvodnjo cepiv, zdravil in zaščitne opreme, ki so potrebni za boljše obvladovanje posledic epidemije virusa COVID-19.

Ukrepi, ki bodo naslovljeni na področju gospodarstva so:

1. Podpora delodajalcem za ohranitev dejavnosti in delovnih mest :

- Zagotovitev likvidnosti za razvojne projekte MSP - ukrep za ublažitev negativnih posledic COVID-19.
- Spodbude na področju internacionalizacije za namen zmanjševanja posledic COVID-19.
- Spodbude za likvidnostne pomoči MSP na obmejnih problemskih območjih.
- Nakup zaščitne opreme (spodbuda podjetjem za nakup zaščitne opreme, s čimer se bo zagotovila ustrezna varnost zaposlenih in omogočilo varno poslovanje oz. delovanje podjetij v času epidemije COVID19).
- Finančni instrumenti (mikroposojila, anticiklični povratni ukrepi).
- Nadomestilo plače.
- Začasno denarno nadomestilo plače zaradi izgube zaposlitve.
- Pomoč najbolj ranljivim skupinam prebivalcev (dodatna sredstva za kader in materialne stroške organizacijam in izvajalcem socialnovarstvenim programom, ki delajo na terenu z najbolj ranljivimi skupinami ljudi z namenom, da se prepreči še večji zdrs v socialno izključenost).

Ukrepi, ki bodo naslovljeni na področju izobraževanja pa zajemajo:

1. Zagotovitev dodatne podporne infrastrukture za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa:

- Zagotovitev dodatne podporne IKT infrastrukture za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa.

Za naštete namene se predvideva preusmeritev okrog 190 milijonov evrov iz ESRR in ESS za kratkoročne ukrepe in okrog 90 milijonov evrov ravno tako iz ESRR in ESS za dolgoročne ukrepe za spopad s posledicami pandemije COVID-19.

Ustrezno se bo prilagodila tudi dinamika izvajanja obstoječih projektov in odobravanje novih. Zaradi zastoja pri izvajanju se bodo podaljšale pogodbe z upravičenci in prilagodila, kjer bo to možno na odpravo posledic pandemije. Pomembno pa je, da se projekti ne ustavijo ali prekinejo, ker bodo v drugem delu leta 2020 in v naslednjih letih pomemben generator gospodarske aktivnosti v državi in bodo na ta način direktno naslavljali odpravo posledic COVID-19 pandemije.

Zato v letu 2020 ter posledično v letih 2021-2023 tako pričakujemo nadaljevanje ukrepov na vseh prednostnih oseh, pri čemer je bila v letu 2019 preverjena uspešnost izvajanja ukrepov glede na načrtovane finančne in fizične kazalnike. Osi, ki načrtovanih mejnikov niso v celoti dosegle, so s področja pokritja belih lis s širokopasovnim dostopom do interneta (obe kohezijski regiji), izvedbi ukrepov podjetništva (vzhodna kohezijska regija), izvedbe protipoplavnih ukrepov, okolja in biotske raznovrstnosti (vzhodna kohezijska regija), ukrepov trga dela (vzhodna kohezijska regija) in socialne vključenosti (zahodna kohezijska regija). Po izvedenem preverjanju bodo sredstva (6 % rezerve za uspešnost) z identificiranih neuspešnih osi s spremembo operativnega programa prerazporejena na uspešne osi, glede na posamezni sklad in regijo izvajanja (vzhodna in zahodna kohezijska regija), ne le na podlagi preverjanja načrtovanih mejnikov za leto 2018 temveč tudi glede na oceno doseganja ciljev do leta 2023 (v tem okviru npr. predvsem za ukrepe vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije).

Ključni ukrepi in investicije v izvajanju, ki jih je v tem delu potrebno izpostaviti so:

- nadaljevanje projektov RRI, predvsem v verigah in mrežah vrednosti,
- uspešna izvedba prenovljenega javnega razpisa za širokopasovne povezave,
- nadaljnje spodbude razvojnim naložbam v mala in srednja podjetja,
- financiranje ekonomsko-poslovne infrastrukture v občinah,
- nadaljevanje energetske prenove stavb v javni lasti ter ukrepov trajnostne mobilnosti,
- pospešitev izvedbe protipoplavnih ukrepov na Gradaščici in Selški Sori,

- zaključevanje projektov odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter kakovostne oskrbe s pitno vodo ter izvajanje projektov urbanega razvoja,
- izvedba železniških projektov,
- aktivna politika zaposlovanja, osredotočena na dolgotrajno brezposelne, mlade in starejše,
- nadaljevanje ukrepov socialne vključenosti ter projektov razvoja, ki ga vodijo lokalne skupnosti,
- nadaljevanje ukrepov vseživljenjskega učenja, usposabljanja ter povezovanje s potrebami na trgu dela,
- vzpostavitev pametne države in v tem okviru digitalne platforme za državljane, gospodarstvo in javni sektor,
- izvajanje ukrepov dviga upravne usposobljenosti države (pravosodje, javna uprava itd.).

EU sredstva so pomemben vir financiranja investicij. V državnem proračunu je v obdobju 2015 do 2018 delež EU sredstev v celotnih odhodkih za investicije predstavljal 18,7 %. Pri investicijskih transferjih je ta delež še višji, saj delež EU sredstev v celotnih investicijskih transferjih v obdobju 2015 do 2018 znaša 50,9 %. V proračunu lokalnih skupnosti je delež EU sredstev za investicije in investicijske transfere v letu 2015 zaradi zaključka prejšnje finančne perspektive predstavljal kar 39 %, v letih 2016-2018 pa v povprečju 8,3 %. V letu 2019 se je formalno začelo programiranje za obdobje 2021-2027, ki se izvaja skladno z načelom partnerstva in s ciljem začetka izvajanja v letu 2021.

Upoštevajoč nove normativne in vsebinske podlage na ravni EU (uredbe 2021-2027, Poročilo o državi s strani Evropske komisije, Poročilo o razvoju UMAR itd.) pričakujemo nadaljevanje določenih ukrepov ter vsebin, ki so se do sedaj izkazale za uspešne in temeljijo na ustrezni strateško-programski osnovi, pri čemer bomo ukrepe skušali še tesneje povezati z ukrepi na področju potrebnih reformnih ukrepov.

Tudi na tem področju pa pričakujemo premik na EU nivoju tako na normativnem nivoju kot pri VFO pogajanjih v smeri nove realnosti, to je odprave posledic pandemije. Posledično se bo prilagodil tudi pogled EK, ki ga je v prilogi D Poročila o državi – Slovenija 2019 predstavila kot izhodišča za pogajanja o naložbah, ki bodo financirana s sredstvi kohezijske politike (Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad in Evropski socialni sklad plus) in Slovenija 2020 kjer so predstavljena Naložbene smernice za sklad za pravični prehod.